

Folium officiale dioecesis Lavantinae.

Cerkveni zaukaznik za Lavantinsko škofijo.

Kirchliches Verordnungsblatt für die Lavanter Diözese.

Inhalt. 77. Nove določbe o zakramentu svetega zakona. — 78. Izpremembe v „Poduku o zakramentu svetega zakona.“ — 79. Abänderungen in der „Befehung über das Sakrament der Ehe.“ — 80. Sacra Congregatio de Religiosis. De Regulis et Constitutionibus Religiosorum ad Normam Canonis 489 Codicis iuris canonici reformandis. — 81. Naročila za slavje najvišjega rojstnega dneva Njih ces in kralj. apostolskega Veličanstva cesarja in kralja Karola I. dne 17. avgusta 1918. — 82. Weisungen für die Feier des allerhöchsten

Geburtstages Seiner k. und k. apostolischen Majestät des Kaisers und Königs Karl I. am 17. August 1918. — 83. Duhovne vaje za duhovnike v 5. vojnem letu 1918. — 84. Beseitigung etwaiger Zurücksetzungen der Kriegsteilnehmer im öffentlichen Dienst. — 85. Rückkehr in Rußland berehelter Kriegsgefangener. — 86. Ausschreibung von Stiftplätzen im F. B. Knabenseminar, Maximilianum-Viktorinum, für das Schuljahr 1918/19.

77.

Nove določbe o zakramentu svetega zakona.

Zakonik cerkvenega prava, ki je postal pravomočen dne 19. maja 1918, govori v can. 1012 do 1143 o zakonskem pravu. V naslednjem se ne poda zakonsko pravo v vsem obsegu zakonika, ampak priobčijo se pregledno le nove določbe, da se morejo dušni pastirji o njih poučiti in po njih ravnati. Državne postave se po teh določbah seveda ne izpremenijo, ampak ostanejo v svoji veljavi in se morajo upoštevati tudi odslej kakor doslej.

1. Bistvo svetega zakona.

Can. 1012. § 1. Christus Dominus ad sacramenti dignitatem exivit ipsum contractum matrimonialem inter baptizatos. — § 2. Quare inter baptizatos nequit matrimonialis contractus validus existere, quin sit eo ipso sacramentum.

Can. 1013. § 1. Matrimonii finis primarius est procreatio atque educatio prolis; secundarius mutuum adiutorium et remedium concupiscentiae. — § 2. Essentiales matrimonii proprietates sunt unitas et indissolubilitas, quae in matrimonio christiano peculiarem obtinent firmitatem ratione sacramenti.

2. Zaroka.

Can. 1017. § 1. Matrimonii promissio sive unilateralis, sive bilateralis seu sponsalitia, irrita est pro utroque foro, nisi facta fuerit per scripturam subsignatam a partibus et vel a parrocho aut loci Ordinario, vel a duobus saltem testibus. — § 2. Si utraque vel alterutra pars scribere nesciat vel nequeat, ad validitatem id in ipsa scriptura adnotetur et alius testis addatur, qui cum parrocho aut loci Ordinario vel duobus testibus, de quibus

in § 1, scripturam subsignet. — § 3. At ex matrimonii promissione, licet valida sit nec ulla iusta causa ab eadem implenda excuset, non datur actio ad petendam matrimonii celebrationem; datur tamen ad reparationem damnorum, si qua debeatur.

Zaroka je veljavna le, ako se napravi pismeno, kakor je bilo določeno že po dekretu „Ne temere“¹ in je pojasnjeno v „Poduku o zakramentu svetega zakona.“²

Ako zaroke niso sklenjene po teh predpisih, niso veljavne in ne vežejo niti v vesti. Veljavne zaroke vežejo v vesti, nalagajo dolžnost skleniti zakon in storijo neveljavne zaroke z drugo osebo, vendar ne dajo pravičice, izsiliti poroko pred sodnijo, akoravno bi ena stran brez pravičnega vzroka odstopila od zaroke. More se pa pred sodnijo zahtevati povračilo napravljene škode.

Iz zarok ne nastane noben zakonski zadržek, ne oviralni in ne razdiralni zadržek javne spodobnosti. S tem se ujema zdaj tudi državno-zakonsko pravo³ (Občni državljanski zakonik [Drž. zak.] §§ 45, 46), ki pa glede na način sklepanja zarok ničesar ne določa.

¹ Cerkveni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1907. Št. X. odst. 78. str. 114. — Idem, 1908. Št. IV. odst. 34. 35. 36. str. 65—75. — Operationes et constitutiones Syn. dioec. Lav. anno 1911 congregatae. Marburgi, 1912. Cap. CLXXIV. pagg. 641—643.

² Cerkveni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1909. Št. I. odst. 2. str. 3. 4. — Operationes et constitutiones Syn. dioec. Lav. anno 1911 congregatae. Marburgi, 1912. Cap. CLXXIV. pagg. 681—683. — ³ Das allgemeine bürgerliche Gesetzbuch für das Kaisertum Oesterreich samt den einschlägigen Gesetzen und Verordnungen . . von Dr. Josef v. Schey. 18. Aufl. Wien, 1906. Zweites Hauptstück: Von dem Eherechte. SS. 31—81.

3. Izpraševanje zaročencev.

Can. 1019. § 1. Antequam matrimonium celebretur, constare debet nihil eius validae ac licitae celebrationi obsistere. — § 2. In periculo mortis, si aliae probationes haberi nequeant, sufficit, nisi contraria adsint indicia, affirmatio iurata contrahentium, se baptizatos fuisse et nullo detineri impedimento.

Can. 1020. § 1. Parochus cui ius est assistendi matrimonio, opportuno antea tempore, diligenter investiget, num matrimonio contrahendo aliquid obstet. — § 2. Tum sponsum tum sponsam etiam seorsum et caute interroget, num aliquo detineantur impedimento, an consensum libere, praesertim mulier, praestent, et an in doctrina christiana sufficienter instructi sint, nisi ob personarum qualitatem haec ultima interrogatio inutilis appareat. — § 3. Ordinarii loci est peculiare normas pro huiusmodi parochi investigatione dare.

Izpraševanje, preden se sklene zakon, ima namen dognati, da nameravanemu zakonu ne nasprotuje noben zadržek, oziroma da se pravočasno dobi izpregled od morebitnih zadržkov. Izpraševanje se vrši po dosedanjih določbah in po predpisanem obrazcu. Dobro je, če se ne vpraša samo po času in kraju rojstva, ampak tudi po pristojnosti, in se kraj pristojnosti vpiše; najbolje je, ako se zahteva domovnica vsaj od ženina, kar je pri inozemcih itak potrebno za ženina in nevesto.

To javno izpraševanje se praviloma izvrši z ozirom na can. 1020. § 1. po župniku, ki bo poročal, torej po župniku neveste. V slučaju, da ženin ne bi mogel vsled velike daljave ali kakega drugega važnega vzroka priti k župniku neveste, more sestaviti zapisnik z ženinom njegov pristojni župnik in ga poslati župniku neveste.

Can. 1020. § 2. terja, da se ženin in nevesta tudi ločeno izprašujeta o morebitnih zadržkih, zlasti o skrivnih, kar se navadno zgodi pri ženitninskem poduku. Ker se v Lavantinski škofiji vrši poduk zaročencev, ako prebivata v različnih župnijah, navadno pri domačem župniku posameznega, mora dotični župnik izvršiti to posebno izpraševanje ženina ali neveste.

H can. 1019. § 2. se pripomni, da v slučaju bližnje smrtne nevarnosti za cerkveno veljaven zakon sicer zadostuje, ako zaročenca pred pričami prisežeta, da sta krščena in ne vesta za noben zadržek. Pa za državno veljaven zakon je potrebno, da podeli politična oblast izpregled od krstnega lista in oklicev ter da se razodetna prisega izvrši vpricho zastopnika politične oblasti. Ako nasprotuje zakonski zadržek, mora seveda tudi v tem slučaju dati izpregled cerkvena in državna oblast.¹

¹ Cerkevni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1908. št. IV. odst. 34. str. 68.

O listinah, ki jih morata prinesiti zaročenca že k izpraševanju, veljajo dosedanji predpisi. Pazi se naj tudi na listine, potrebne za poroko mladeničev, podvrženih vojaški dolžnosti, in neavstrijskih državljanov. Zakonik o tem določa samo naslednje:

Can. 1021. § 1. Nisi baptismus collatus fuerit in ipso suo territorio, parochus exigit baptismi testimonium ab utraque parte, vel a parte tantum catholica, si agatur de matrimonio contrahendo cum dispensatione ab impedimento disparitatis cultus. — § 2. Catholici, qui sacramentum confirmationis nondum receperunt, illud, antequam ad matrimonium admittantur, recipiant, si id possint sine gravi incommodo.

4. Oklici.

Can. 1022. Publice a parochu denuntietur, inter quosnam matrimonium sit contrahendum.

Can. 1023. § 1. Matrimoniorum publicationes fieri debent a parochu proprio. — § 2. Si pars alio in loco per sex menses commorata sit post adeptam pubertatem, parochus rem exponat Ordinario, qui pro sua prudentia vel publicationes inibi exigit, vel alias probationes seu coniecturas super status libertate colligendas praescribat. — § 3. Si aliqua sit suspicio de contracto impedimento, parochus etiam pro breviori commoratione consulat Ordinarium, qui matrimonium ne permittat, nisi prius suspicio, ad normam § 2, removeatur.

Parochus proprius je župnik, kjer imata zaročenca pravo oziroma nepravo bivališče; pri tistih, ki nimajo stalnega bivališča (vagi), župnik kraja, kjer tačas stanujeta. Zakonik v tem oziru določuje:

Can. 92. § 1. Domicilium acquiritur commoratione in aliqua paroecia aut quasiparoecia, aut saltem in dioecesi, vicariatu apostolico, praefectura apostolica; quae commoratio vel coniuncta sit cum animo ibi perpetuo manendi, si nihil inde avocet, vel sit protracta ad decennium completum. — § 2. Quasi-domicilium acquiritur commoratione uti supra, quae vel coniuncta sit cum animo ibi manendi saltem ad maiorem anni partem, si nihil inde avocet, vel sit reapse protracta ad maiorem anni partem.

Can. 94. § 1. Sive per domicilium sive per quasi-domicilium suum quisque parochum et Ordinarium sortitur. — § 2. Proprius vagi parochus vel Ordinarius est parochus vel Ordinarius loci, in quo vagus actu commoratur. — § 3. Illorum quoque, qui non habent nisi dioecesanum domicilium vel quasidomicilium, parochus proprius est parochus loci, in quo actu commorantur.

Nova je določba can. 1023. § 2., po kateri naj v slučaju, da je eden izmed zaročencev po dozorelosti (post adeptam pubertatem: moški po dopolnjenem 14.

letu, ženska po dopolnjenem 12. letu) drugod prebival šest mesecev, župnik naznani škofu, ki bo po svoji previdnosti zahteval, da se zakon tudi tam oklicé, ali pa bo naročil drug način poizvedovanja o svobodnem stanu. Ako pa župnik utemeljeno sumi, da obstoji kak zadržek, naj tudi še za krajši čas bivanja na drugem kraju škofa za svet povpraša.

Ker bi izvršitev te določbe imela velike težkoče, zlasti ker državna postava tega ne zahteva, se določi, da se v Lavantinski škofiji vsled mnogoletne navade vršijo oklici kakor dozdej. Pripomni se, da so oklici zapovedani. Zakon brez oklicev je po cerkveni postavi veljaven, toda nedopuščen, po državni postavi pa bi bil zakon brez oklicev neveljaven, ako se ni dobil izpregled od politične oblasti (Drž. zak. § 69). Ravnati se je treba zato po državni postavi (Drž. zak. § 71, 72), ki ukazuje, da se zaročenca oklicéta vsak v svoji župniji; ako v kraju poroke še ne bivata šest tednov, se morata oklicati tudi tam, kjer sta poprej šest tednov stanovala, ali pa morata čakati s poroko, da mine šest tednov.

Da pa se vsaj nekoliko zadosti zahtevi zakonika, se ukaže, naj se v takih slučajih vedno terja samski list od župnijskega urada rojstnega kraja zaročencev. Potrebno je zato, da župnijski uradi vestno izpolnjujejo določbo can. 1103. § 2, kakor je to določil že dekret „Ne temere“, da namreč izvršene poroke ne samo zabeležijo v domači krstni knjigi, ako je poročeneec tamkaj rojen, ampak da tudi, ako je poročeneec rojen drugje, potrebne podatke nemudoma izporočijo dotičnemu župnijskemu uradu.

V posebno sumljivih slučajih bi mogel župnik tudi zahtevati, da zaročenca izpovesta pred pričami s prisego, da sta res samskega stanu, kakor se to v enakih slučajih terja glede na zadržke po can. 1031. Naroči se, da se v takih dvomljivih in sumljivih slučajih povpraša poprej ordinariat.

Can. 1024. Publicationes fiant tribus continuis diebus dominicis aliisque festis de praecepto in ecclesia inter Missarum sollempnia, aut inter alia divina officia, ad quae populus frequens accedat.

Oklici se vršijo ob treh zaporednih nedeljah ali zapovedanih praznikih. Ob odpravljenih praznikih ne velja oklic. Oklicuje se v cerkvi med sveto mašo ali pri katerikoli božji službi, h kateri prihajajo številni verniki, torej tudi pri popoldanskem opravilu.

Can. 1025. Potest loci Ordinarius pro suo territorio publicationibus substituere publicam, ad valvas ecclesiae, paroecialis, aliisque ecclesiae, affixionem nominum contrahentium per spatium saltem octo dierum, ita tamen ut, hoc spatio, duo dies festi de praecepto comprehendantur.

Zelo pripravno je to nadomestilo oklicev; vendar ker državna postava zahteva oklice pred zbranimi verniki (Drž. zak. § 71: Die Verkündigung muß an die gewöhnliche Kirchenversammlung des Pfarrbezirkes geschehen), in je od tega odvisna veljavnost zakona, se še sedaj ne more dopustiti, dokler državna oblast ne bo priznala tudi tega načina oklicev.

Can. 1026. Publicationes ne fiant pro matrimoniis, quae contrahuntur cum dispensatione ab impedimento disparitatis cultus aut mixtae religionis, nisi loci Ordinarius pro sua prudentia, remoto scandalo, eas permittere opportunum duxerit, dummodo apostolica dispensatio praecesserit et mentio omittatur religionis partis non catholicae.

Zakonik določa, da oklici izostanejo pri mešanih zakonih in pri zakonih med krščeni in nekrščeni; škof pa morejo po svoji previdnosti dopustiti oklice, ako se je dal izpregled od zadržka mešanega zakona ali različnosti vere med krščeni in nekrščeni. V Avstriji se po navodilu, odobrenem od vseh avstrijskih škofov pri konferenci na Dunaju dne 16. novembra 1901,¹ vsled posebnih razmer, in ker je od oklicev po državni postavi odvisna veljavnost zakona, dopustijo oklici ne samo v slučaju, da se je dal izpregled, ampak pri mešanih zakonih tudi takrat, ako se zaradi tega, ker zaročenca nočeta dati zahtevanih poroštév, ne more dati izpregled in se dopusti le pasivna asistenca, samo da se pri oklicih ne sme omeniti vera nekatoličana. Treba je v obeh teh slučajih prositi navodil in dovoljenja pri ordinariatu. Nekatoliški zaročenec mora tudi oskrbeti oklice oziroma izpregled od svojega verskega predstojnika ali pa od politične oblasti, kar zahteva § 71 državljskega zakonika.

Can. 1027. Omnes fideles tenentur impedimenta, si quae norint, parochi aut loci Ordinario, ante matrimonii celebrationem, revelare.

Ta dolžnost vernikov je znana. Nova pa je določba: Can. 1028. § 1. Loci Ordinarius proprius pro suo prudenti iudicio potest ex legitima causa a publicationibus etiam in aliena dioecesi faciendis dispensare. — § 2. Si plures sint Ordinarii proprii, ille ius habet dispensandi, in cuius dioecesi matrimonium celebratur; quod si matrimonium extra proprias ineatur dioeceses, quilibet Ordinarius proprius dispensare potest.

Škof morejo po svoji previdnosti iz postavnih razlogov dati izpregled od oklicev za svojo in za tujo škofijo. Ako imata zaročenca več pristojnih škofov, ima pravico, podeliti izpregled tisti škof, v katerega škofiji se bo vršila poroka; ako pa se poroka vrši v tuji škofiji, lahko da izpregled katerikoli pristojnih škofov.

¹ Cerkevni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1902. št. XI. odst. 61. str. 146.

Can. 1029. Si alius parochus investigationem aut publicationes peregerit, de harum exitu statim per authenticum documentum certiozem reddat parochum, qui matrimonio assistere debet.

Oklicni list napravi po obrazcu, ki je v rabi v Lavantinski škofiji, župnik neveste ter ga dostavi župniku ženina, ki ga po dovršenih oklicih izpolnjenega vrne.

Can. 1030. § 1. Peractis investigationibus et publicationibus, parochus matrimonio ne assistat, antequam omnia documenta necessaria receperit, et praeterea, nisi rationabilis causa aliud postulet, tres dies decurrerint ab ultima publicatione. — § 2. Si intra sex menses matrimonium contractum non fuerit, publicationes repetantur, nisi aliud loci Ordinario videatur.

Župnik ne sme poročati, dokler nima v rokah vseh potrebnih listin in dokler niso pretekli trije dnevi po zadnjem oklicu; vršiti pa se more poroka tudi poprej, ako je za to po župnikovi sodbi opravičen vzrok, vendar navadno ne na dan zadnjega oklica.¹ Da se morajo oklici ponoviti, ako se poroka ni izvršila tekom šest mesecev, se strinja zdaj cerkveno pravo z državnim.

Kaj pa takrat, če se izve za zadržek? Jasno o tem govori can. 1031. § 1. Exorto dubio de existentia alicuius impedimenti: 1.º Parochus rem accuratius investiget, interrogando sub iuramento duos saltem testes fide dignos, dummodo ne agatur de impedimento, ex cuius notitia infamia partibus oriatur, et, si necesse fuerit, ipsas quoque partes; 2.º Publicationes peragat vel perficiat, si dubium ortum sit ante inceptas vel expletas publicationes; 3.º Matrimonio ne assistat, inconulto Ordinario, si dubium adhuc superesse prudenter iudicaverit.

§ 2. Detecto impedimento certo: 1.º Si impedimentum sit occultum, parochus publicationes peragat vel absolvat, et rem deferat, reticens nomina, ad loci Ordinarium vel ad Sacram Poenitentiarium; 2.º Si sit publicum et detegatur ante inceptas publicationes, parochus ulterius ne procedat, donec impedimentum removeatur, etsi dispensationem pro foro conscientiae tantum obtentam norit; si detegatur post primam aut secundam publicationem, parochus publicationes perficiat et rem ad Ordinarium deferat. — § 3. Demum si nullum detectum fuerit impedimentum, nec dubium nec certum, parochus, expletis publicationibus, ad matrimonii celebrationem partes admittat.

Znano je, da se mora poroka takih, ki nimajo nikjer niti pravega niti nepravlega bivališča (vagi), naznaniti poprej ordinariatu; izvzet bi bil le slučaj sile.

¹ Operationes et constitutiones Syn. dioec. Lav. anno 1911 congregatae. Marburgi, 1912. Cap. CLXXIV. pag. 687.

O tem določa can. 1032. Matrimonio vagorum de quibus in can. 91, parochus, excepto casu necessitatis, nunquam assistat, nisi, re ad loci Ordinarium vel ad sacerdotem ab eo delegatum delata, licentiam assistendi obtinuerit

5. Poduk zaročencev.

Zakonik zahteva splošen poduk o zakramentu svetega zakona. Can. 1018. Parochus ne omittat populum prudenter erudire de matrimonii sacramento eiusque impedimentis.

Tej zahtevi se zadosti v Lavantinski škofiji deloma s tem, da se bere vsled ukaza kn. šk. ordinariata prvo nedeljo po razglašenju Gospodovem iz pridržnice „Poduk o zakramentu svetega zakona“.¹ Pa tudi sicer naj župnik govori o zakramentu svetega zakona, zlasti pri stanovskih naukih.

Zelo važen pa je poduk zaročencev pred poroko. To dolžnost nalaga can. 1033. Ne omittat parochus, secundum diversam personarum conditionem, sponso docere sanctitatem sacramenti matrimonii, mutuas coniugum obligationes et obligationes parentum erga prolem; eosdem vehementer adhortetur, ut ante matrimonii celebrationem sua peccata diligenter confiteantur et sanctissimam Eucharistiam pie recipiant.

Župnik naj pouči oba zaročenca o svetosti zakona, o medsebojnih dolžnostih in o dolžnostih staršev do otrok. Pri tej priložnosti se mora tudi prepričati, ali sta dovolj podučena v krščanskih resnicah. Nujno ju naj opominja, da se pred poroko natanko izpovesta, in sicer naj napravita takoj v začetku oklicev dolgo izpoved, pri kateri opomnita izpovednika, da sta ženin ali nevesta, in potem pred poroko naj še zopet prejmeta zakramenta svete pokore in svetega rešnjega Telesa.

Can. 1034. Parochus graviter filiosfamilias minores hortetur, ne nuptias ineant, insciis aut rationabiliter invitatis parentibus; quod si abnuerint, eorum matrimonio ne assistat, nisi consulto prius loci Ordinario.

Župnik je dolžen, resno opomniti nedoletne (minores so po zakoniku can. 88. § 1. tisti, ki še 21. leta niso dopolnili), da zakona nikar ne sklepajo, ako starši zato ne bi vedeli ali ako bi pametno branili; ako kljub temu silijo v zakon, jih naj ne poroči, dokler ni povprašal škofa za svet.

Ker pa je maloletnost, ki traja po državni postavi do izpolnjenega 24. leta, državni zakonski zadržek, morajo maloletni itak imeti privoljenje zakonskega očeta,

¹ Cerkevni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1909. Št. I. odst. 2. str. 2—6. — Operationes et constitutiones Syn. dioec. Lav. anno 1911 congregatae. Marburgi, 1912. Cap. CLXXIV. pag. 678—688. — Cerkevna berila za nedelje, praznike in godove cerkvenega leta. V Mariboru, 1912. Str. 465—479.

v slučaju pa, da je zakonski oče umrl, ali da je zarocenec nezakonski, dovoljenje od sodnije.

6. O zakonskih zadržkih vobče.

Zakonik razpravlja v več kanonih (can. 1035—1041) o pomenu in razdelitvi zadržkov ter o znanih naukih, da postavljati katerekoli zakonske zadržke more edinole najvišja cerkvena oblast. Tudi odpravljati zadržke ali dati izpregled od njih more le ista oblast in kogar pooblaščuje splošno cerkveno pravo ali posebni indult apostolske Stolice.

Točno je določen razloček med skrivnim in očitnim zadržkom.

Can. 1037. *Publicum censetur impedimentum, quod probari in foro externo potest; secus est occultum.*

Skriven zadržek torej ne moreta nikdar biti naprimer sorodstvo in svaštvo, ker se vedno lahko dokazeta iz matičnih knjig.

Nova pa je razdelitev zadržkov v zadržke nižje in višje stopnje, *gradus minoris et gradus maioris.*

Can. 1042. § 1. *Impedimenta alia sunt gradus minoris, alia maioris.* — § 2. *Impedimenta gradus minoris sunt: 1.º Consanguinitas in tertio gradu lineae collateralis; 2.º Affinitas in secundo gradu lineae collateralis; 3.º Publica honestas in secundo gradu; 4.º Cognatio spiritualis; 5.º Crimen ex adulterio cum promissione vel attentatione matrimonii etiam per civilem tantum actum.* — § 3. *Impedimenta maioris gradus alia sunt omnia.*

Pomen te razdelitve je razložen v can. 1054. *Dispensatio a minore impedimento concessa, nullo sive obreptionis sive subreptionis vitio irritatur, etsi unica causa finalis in precibus exposita falsa fuerit.*

Ako se da namreč izpregled od zadržka *gradus minoris*, je izpregled veljaven, akoravno bi bila prošnja za izpregled neresnična per *obreptionem* (navedba krivih ali lažnivih vzrokov), ali per *subreptionem* (zamolčanje resničnih vzrokov), celo tudi takrat, če bi bil neresničen še edini glavni vzrok, ki se je navedel v prošnji.

7. Izpregled od zakonskih zadržkov.

Najprej govori cerkveni zakonik o izpregledu v najnujnih slučajih. Ta določila so za vse duhovnike zelo važna.

a) Pooblaščenje za izpregled v slučaju smrtne nevarnosti.

Can. 1043. *Urgente mortis periculo, locorum Ordinarii, ad consulendum conscientiae et si casus ferat, legitimationi prolis, possunt tum super forma in matrimonii celebratione servanda, tum super omnibus et singulis impedimentis iuris ecclesiastici, sive publicis sive occultis, etiam multiplicibus, exceptis impedimentis provenientibus ex sacro presbyteratus ordine et ex affinitate in linea*

recta, consummato matrimonio, dispensare proprios subditos ubique commorantes et omnes in proprio territorio actu degentes, remoto scandalo, et, si dispensatio concedatur super cultus disparitate aut mixta religione, praestitis consuetis cautionibus.

Škof morejo torej v smrtne nevarnosti, da se pomiri vest ali pozakonijo otroci, oprostiti od načina privoljenja v zakon (super forma in matrimonii celebratione servanda) in od vseh zadržkov cerkvenega prava (ne pa od zadržkov *iuris divini* vel *naturalis n. pr.* zakonska vez, krvno sorodstvo v ravni vrsti in v prvem kolenu stranske enake vrste), izvzeta sta le razdiralna zadržka *ex sacro presbyteratus ordine et ex affinitate in linea recta consummato matrimonio*. Dati izpregled pa morejo škof vsem svojim podložnim, naj bodo kjerkoli, tujcem pa, ako bivajo tačas v škofiji. Če se da izpregled zadržka med krščenim in nekrščenim ali od mešanega zakona, morajo se poprej dati zahtevana poročta (katoliška vzgoja otrok in nemoteno izpolnjevanje verskih dolžnosti katoliškega sodruga). Skrbeti se mora tudi, da se odstrani morebitno pohujšanje.

Can. 1044. *In eisdem rerum adiunctis de quibus in can. 1043 et solum pro casibus, in quibus ne loci quidem Ordinarius adiri possit, eadem dispensandi facultate pollet tum parochus, tum sacerdos qui matrimonio, ad normam can. 1098, n. 2. assistit, tum confessarius, sed hic pro foro interno in actu sacramentalis confessionis tantum.*

V istem slučaju, namreč v bližnji smrtne nevarnosti, in samo takrat, ako ni mogoče in ni časa, obrniti se do škofa, ima isto oblast dati izpregled, kakor je omenjeno v can. 1043, v prvi vrsti župnik, potem vsak duhovnik, ki po novih določbah can. 1098 sme poročati, kadar se ne more dobiti župnik, in slednjič tudi izpovednik, pa ta pro foro interno in actu sacramentalis confessionis tantum. Ako izpovednik obenem poroča, ima po besedilu postave v enakem slučaju seveda tudi oblast izpregleda pro foro externo.¹

Po avstrijskem državljskem zakoniku pa podeli izpreglede od zakonskih zadržkov le c. kr. namestništvo. Zato mora duhovnik biti previden in se bo te oblasti, dati izpregled v slučaju smrtne nevarnosti, poslužil le, ako gre za zadržek, ki ga državna postava ne pripozna, ali ako je treba državno veljaven zakon cerkveno pooveljaviti.

Novi zakonik tudi v nekem drugem oziru olajšuje poroko v slučaju bližnje smrtne nevarnosti. Can. 1098. *Si haberi vel adiri nequeat sine gravi incommodo parochus vel Ordinarius vel sacerdos delegatus, qui matrimo-*

¹ Cerkyeni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1909. Št. VIII. odst. 62. str. 106.

nio assistant ad normam canonum 1095, 1096: 1.º In mortis periculo validum et licitum est matrimonium contractum coram solis testibus; et etiam extra mortis periculum, dummodo prudenter praevideatur eam rerum conditionem esse per mensem duraturam; 2.º In utroque casu, si praesto sit alius sacerdos qui adesse possit, vocari et, una cum testibus, matrimonio assistere debet, salva coniugii validitate coram solis testibus.

Ako brez velike škode ali težave ni mogoče dobiti pristojnega župnika ali škofa ali za poroko pooblaščenega duhovnika ali se do njega obrniti, da bi poročal, je v slučaju smrtne nevarnosti poroka veljavna in dopuščena, ako se sklene samo pred pričami (coram testibus), torej vsaj dve priči sta potrebni. Isto velja tudi izven smrtne nevarnosti, ako se pametno sodi, da v teku enega meseca ne bo mogoče priti do duhovnika, ki ima postavno pravico, da poroča. Priči, ako sta laika, pa si navadno ne bi vedela pomagati, zato se naj v obeh imenovanih slučajih, če le mogoče, pokliče katerikoli duhovnik, da obenem s pričama prisostvuje poroki, pa veljavnost zakona od tega ni odvisna. Na ta način se tudi bolje varuje zakramentalni značaj zakona.

Državljanski zakonik pa tega olajšanega načina poroke v smrtne nevarnosti ne pozna. Ker pa zaročenci s takimi porokami navadno hočejo doseči, da bi imel zakon državnopravno veljavo in pravico, se bo moglo poslužiti te olajšave le, ako bi šlo za cerkveno poveljavljenje državno veljavnega zakona, ki pa je v resnici konkubinat n. pr. civilni zakon, mešan zakon, sklenjen pred nekatoliškim verskim predstojnikom. V drugih slučajih bi se moral na vsak način poklicati, kar se v naših krajih lahko zgodi, pristojni župnik ali od njega pooblaščen duhovnik, ker po državni postavi je zakon veljaven le, ako se sklene vpričo pristojnega župnika in dveh prič.¹

b) Pooblaščenje za izpregled v nujnih slučajih.

Can. 1045. § 1. Possunt Ordinarii locorum, sub clausulis in fine can. 1043 statutis, dispensationem concedere super omnibus impedimentis de quibus in cit. can. 1043, quoties impedimentum detegatur, cum iam omnia sunt parata ad nuptias, nec matrimonium sine probabili gravis mali periculo differri possit usque dum a Sancta Sede dispensatio obtineatur. — § 2. Haec facultas valeat quoque pro convalidatione matrimonii iam contracti, si idem periculum sit in mora nec tempus suppetat recurrendi ad Sanctam Sedem. — § 3. In iisdem rerum adiunctis, eadem facultate gaudeant omnes de quibus in can. 1044, sed solum pro casibus occultis in quibus ne loci quidem Ordinarius adiri possit, vel nonnisi cum periculo violationis secreti.

¹ Cerkevni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1908. Št. IV. odst. 34. str. 68 D.

Pod enakimi pogoji kakor v bližnji smrtne nevarnosti morejo škof dati izpregled od tamkaj (can. 1043) naštetih zadržkov (torej ne tudi super forma in matrimonii celebratione servanda), ako se izve za zadržek, ko je že vse pripravljeno za poroko in se poroka brez velike škode ne more odložiti do časa, da bi se dobil izpregled od apostolske Stolice. Isto velja tudi, ako je treba poveljaviti neveljaven zakon.

V naštetih okolinostih morejo dati izpregled tudi župnik ali duhovnik, ki poroča, kadar ni dobiti župnika, in izpovednik, toda vsi ti le od skrivnih zadržkov, ako ni mogoče se obrniti do škofa, ali pa le z nevarnostjo, da se prelomi izpovedna molčečnost.

Can. 1046. Parochus aut sacerdos, de quo in can. 1044, de concessa dispensatione pro foro externo Ordinarium loci statim certiore faciat; eaque adnotetur in libro matrimoniorum.

Izpregled, podeljen pro foro externo v smrtne nevarnosti, se mora takoj naznaniti ordinariatu in zapisati v poročno knjigo. Izpregleda od skrivnih zadržkov, o katerem govori can. 1045, torej ni treba naznaniti in se tudi ne sme vpisati.

Can. 1047. Nisi aliud ferat S. Poenitentiarie rescriptum, dispensatio in foro interno non sacramentali concessa super impedimento occulto, adnotetur in libro diligenter in secreto Curiae archivo de quo in can. 379 asservando, nec alia dispensatio pro foro externo est necessaria, etsi postea occultum impedimentum publicum evaserit; sed est necessaria, si dispensatio concessa fuerit tantum in foro interno sacramentali.

Izpregled, dan od skrivnih zadržkov pro foro interno, velja tudi le pro foro interno. Ako postane pozneje zadržek javen, mora se prositi za izpregled pro foro externo. Le za slučaj, da je dala penitencijarija izpregled od skrivnega zadržka pro foro interno non sacramentali, ki se naj, ako se ni drugače ukazalo, zapiše in shrani v skrivnem škofijskem arhivu, ni treba novega izpregleda pro foro externo, čeravno je zadržek pozneje postal javen; če pa se je podelil izpregled le in foro interno sacramentali in je zadržek postal javen, tedaj se mora pro foro externo prositi za nov izpregled.

Določbe can. 1048—1057 zadevljejo le ordinariat, zato se izpustijo. O prošnjah za izpregled zakonik ne govori, vendar se o teh kratko pripomni to le.

Prošnja za izpregled pro foro externo se pošlje vedno na ordinariat. Prošnja mora navesti te le podatke:

a) Ime in priimek, rojstni dan in leto, rojstni kraj in kraj bivališča, stan (samski ali vdovski) ter veroizpoved ženina in neveste;

b) natančno označenje zadržka oziroma zadržkov, za katere je treba izpregleda pro foro externo;

c) čas, kedaj bi se naj vršila poroka, zlasti ako je nujno, da se poroka kmalu izvrši;

d) vzroki izpregleda, ki se naj navedejo res pravilno po predpisih in kolikor mogoče tudi dokažejo;

e) premoženjsko stanje zaročencev, ki se naj vedno navede, ali pa se vsaj omeni znesek, ki ga premorejo ali hočejo plačati.

Dani izpregled se shrani v župnijskem arhivu in vpiše v poročni knjigi.

Prošnje za izpregled pro foro interno se pošljejo ad manus proprias Ordinarii. Prošnja mora obsegati:

a) Izmišljena imena naprimer Caius, Caia prošnjika in drugega zaročenca;

b) natančno označbo skrivnega zadržka oziroma zadržkov. Ako je razen skrivnega zadržka tudi javen zadržek, se mora ta omeniti in pripomniti, da je tudi za tega izprošen izpregled;

c) vzroke, zaradi katerih se naj da izpregled;

d) naslov, komu se naj pošlje pismo izpregleda.

Izvrši se izpregled pri izpovedi z uporabo v „Collectio rituum“ str. 64 predpisanega obrazca. Duhovnik, ki izvrši izpregled od skrivnega zadržka, mora pismo izpregleda uničiti in ga ne sme nikjer omeniti.

Prošnje se naj vložijo pravočasno, ker oklici se praviloma smejo vršiti šele po dobljenem izpregledu.

8. Oviralni zakonski zadržki.

V naslednjem se navedejo zakonski zadržki oviralni in razdiralni po razpredelbi novega zakonika in so pripombe samo tam, kjer se zapoveduje kaj novega. Radi pregleda se dostavi obenem paragraf državlanskega zakonika, ki govori o istem zadržku.

a) Neslovesna obljava.

Can. 1058. § 1. Matrimonium impedit votum simplex virginitatis, castitatis perfectae, non nubendi, suscipiendi ordines sacros et amplectendi statum religiosum. — § 2. Nullum votum simplex irritat matrimonium, nisi irritatio speciali Sedis Apostolicae praescripto pro aliquibus statuta fuerit.

Zadržka postavnega sorodstva avstrijsko zakonsko pravo ne pozna, zato tudi po cerkvenem pravu ni niti oviralni niti razdiralni zadržek. Can. 1059. In iis regionibus ubi lege civili legalis cognatio, ex adoptione orta, nuptias reddit illicitas, iure quoque canonico matrimonium illicitum est.

Can. 1080. Qui lege civili inhabiles ad nuptias inter se ineundas habentur ob cognationem legalem ex adoptione ortam, nequeunt vi iuris canonici matrimonium inter se valide contrahere.

b) Mešan zakon.

Cerkev strogo zabranjuje zakon med dvema krščanima osebama, izmed katerih je ena katoliška, druga

pa krivoverska ali razkolniška. Ta prepoved je, ako je za katoliškega sodruha ali otroke nevarnost odpada od vere, iuris divini.

Can. 1060. Severissimo Ecclesia ubique prohibet, ne matrimonium ineatur inter duas personas baptizatas, quarum altera sit catholica, altera vero sectae haereticae seu schismatica adscripta; quod si adsit perversionis periculum coniugis catholici et prolis, coniugium ipsa etiam lege divina vetatur.

Izpregled od tega zadržka se da le iz zelo tehtnih vzrokov in pod določenimi pogoji, ki se morajo vestno izpolniti.

Can. 1061. § 1. Ecclesia super impedimento mixtae religionis non dispensat, nisi: 1.º Urgeant iustae ac graves causae; 2.º Cautionem praestiterit coniux acatholicus de amovendo a coniuge catholico perversionis periculo, et uterque coniux de universa prole catholicae tantum baptizanda et educanda; 3.º Moralis habeatur certitudo de cautionum implemento. — § 2. Cautiones regulariter in scriptis exigantur.

Poroštva se naj dajo navadno pismeno. Glede na poroštvo katoliške vzgoje otrok v Avstriji ne zadostuje reverz, ampak je potrebna pravnoveljavna kolekovana pogodba med ženinom in nevesto.

Zakonik omenja le poroštvi o katoliški vzgoji otrok in o nemotenem izpolnjevanju verskih dolžnosti katoliškega sodruha. Med pogoji, da se da izpregled, se sicer ne omenjata obljava ali pismeno zagotovilo (reverz), da bo katoliška stran si prizadevala izpreobrniti nekatoliškega sodruha, tudi ne obljava, da se ne data poročiti pred nekatoliškim verskim predstojnikom. Vendar s tem ti dve dolžnosti ne odpadeta, ampak zakonik jih razločno omenja:

Can. 1062. Coniux catholicus obligatione tenetur conversionem coniugis acatholici prudenter curandi.

Can. 1063. § 1. Etsi ab Ecclesia obtenta sit dispensatio super impedimento mixtae religionis, coniuges nequeunt, vel ante vel post matrimonium coram Ecclesia initum, adire quoque, sive per se sive per procuratorem, ministrum acatholicum uti sacris addictum, ad matrimoniale consensum praestandum vel renovandum. — § 2. Si parochus certe noverit sponsos hanc legem violaturos esse vel iam violasse, eorum matrimonio ne assistat, nisi ex gravissimis causis, remoto scandalo et consulto prius Ordinario. — § 3. Non improbatur tamen quod, lege civili iubente, coniuges se sistant etiam coram ministro acatholico, officialis civilis tantum munere fungente, idque ad actum civilem dumtaxat explendum, effectuum civilium gratia.

Ako župnik zagotovo ve, da se bota zaročenca pred ali po katoliški poroki tudi pred drugoverskim predstojnikom dala poročiti, naj ne poroča, dokler ni

povprašal škofa v slučaju, da so prav tehtni vzroki in se zabrani pohujšanje.

Župnik naj posveti mešanim zakonom posebno izredno pozornost. Pred poroko naj preiskuje, ali so dani zadostni razlogi za izpregled, v prošnji za izpregled naj izreče svojo sodbo, ali je verjetno, da bodeta zaročenca izpolnjevala dana poročstva, po poroki pa mora skrbno paziti, da se dane obljube res izpolnjujejo.

Can. 1064. Ordinarii alii que animarum pastores: 1.º Fideles a mixtis nuptiis, quantum possunt absterreant; 2.º Si eas impedire non valeant, omni studio curent ne contra Dei et Ecclesiae leges contrahantur; 3.º Mixtis nuptiis celebratis sive in proprio sive in alieno territorio sedulo invigilent, ut coniuges promissiones factas fideliter impleant; 4.º Assistentes matrimonio servent praescriptum can. 1102.

Kako se naj izvrši poroka po danem izpregledu? Zakonik določa:

Can. 1102. § 1. In matrimonio inter partem catholicam et partem acatholicam interrogationes de consensu fieri debent secundum praescriptum can. 1095, § 1, n. 3. — § 2. Sed omnes sacri ritus prohibentur; quod si ex hac prohibitione graviora mala praevideantur, Ordinarius potest aliquam ex consuetis ecclesiasticis caeremoniis, exclusa semper Missae celebratione, permittere.

Can. 1095. § 1. n. 3. Dummodo neque vi neque metu gravi constricti requirant excipiantque contrahentium consensum.

Can. 1109. § 3. Matrimonia vero inter partem catholicam et partem acatholicam extra ecclesiam celebrentur; quod si Ordinarius prudenter iudicet id servari non posse quin graviora oriantur mala, prudenti eius arbitrio committitur hac super re dispensare, firmo tamen praescripto can. 1102, § 2.

Po teh določbah mora župnik za privolitev v zakon povprašati in jo sprejeti najboljše po cerkvenem obredniku kakor pri navadni poroki. Vsak drugi obred je prepovedan. Dotično povprašanje se izvrši izven cerkve.

Ako so vzroki za to, morejo škof dovoliti poroko v cerkvi z navadnimi obredi, vendar nikdar svete maše in ženitvovanskega blagoslova.

Za Lavantinsko škofijo se dovoli, da se ohrani dosedanja navada, ako se v posameznih slučajih ne bo drugače ukrenilo. Poroka se zato pri mešanih zakonih, ako je dan izpregled zadržka in so izpolnjeni vsi pogoji, vrši v cerkvi s po obredniku predpisanimi obredi brez svete maše in ženitvovanskega blagoslova. „Collectio rituum“ str. 195, odst. 16: Item nec matrimonia mixta sunt benedicenda, etiamsi obtenta dispensatione ex tolerantia Sanctae Sedis in ecclesia celebrantur.

Pasivne asistencije, ki je bila po poprejšnjem cerkvenem pravu v veljavi pri mešanih zakonih, novi zako-

nik ne omeni, pa zavoljo tega še ni odpravljena. Po can. 4 zakonika ostanejo privilegiji in indulti v veljavi, ako niso izrečno preklicani. Za Avstrijo je merodajna *Instructio ad Archiepiscopos et Episcopos Austriae ditionis in foederatis Germaniae partibus de die 22. Maii 1841*, katere veljavo potrjuje tudi dekret svetega Oficija z dne 21. junija 1912.¹ Ta instrukcija izrečno dovoljuje pasivno asistenco v slučaju, da zaročenca nočeta dati zahtevanih poroštev. Natančna navodila o tem kakor tudi o mešanih zakonih najde lahko vsak v Cerkvenem zaukazniku 1902, št. XI. odst. 61.

V dveh slučajih naroča zakonik, naj se župnik posebej obrne do škofa, in sicer kadar je zaman svaril pred zakonom z odpadniki, s pristaši od Cerkve prepovedanih družb in z neizpokornimi javnimi grešniki ali s takimi, ki so zapadli cerkveni kazni, pa se nočejo spraviti s Cerkvijo.

Can. 1065. § 1. Absterreantur quoque fideles a matrimonio contrahendo cum iis, qui notorie aut catholicam fidem abiecerunt, etsi ad sectam acatholicam non transierint, aut societatibus ab Ecclesia damnatis adscripti sunt. — § 2. Parochus praedictis nuptiis ne assistat, nisi consulto Ordinario, qui, inspectis omnibus rei adiunctis, ei permittere poterit, ut matrimonio intersit, dummodo urgeat gravis causa et pro suo prudenti arbitrio Ordinarius indicet satis cautum esse catholicae educationi universae proles et remoti periculi perversionis alterius coniugis.

Can. 1066. Si publicus peccator aut censura notorie innodatus prius ad sacramentalem confessionem accedere aut cum Ecclesia reconciliari recusaverit, parochus eius matrimonio ne assistat, nisi gravis urgeat causa, de qua, si fieri possit, consulat Ordinarium.

Po državnem pravu so oviralni zadržki: vojaštvo (*Vojni zakon*² §§ 40, 52), obrok vdovstva (*Drž. zak.* § 120). Ženini iz Kranjske morajo imeti zakonsko zglasilnico domače občine, ženini iz Tirolskega in Predarlškega pa zakonske privolitve politične oblasti prve instance. Pri inozemcih je treba paziti na tozadevne predpise.

9. Razdiralni zakonski zadržki.

a) Nedoraslost.

Can. 1067. § 1. Vir ante decimum sextum aetatis annum completum, mulier ante decimum quartum item completum, matrimonium validum inire non possunt. — § 2. Licet matrimonium post praedictam aetatem contractum validum sit, curent tamen animarum pastores ab

¹ Cerkevni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1912. št. XI. odst. 84. III. str. 199.

² Gesetz vom 5. Juli 1912, R. G. Bl. Nr. 128—131,

eo avertere iuvenes ante aetatem, qua, secundum regionis receptos mores, matrimonium iniri solet.

Za veljaven zakon potrebna starost je pri moških 16., pri ženskah 14. dopolnjeno leto. Dušni pastirji pa naj skrbijo, da se zakoni ne sklepajo prezgodaj; ozira se naj na krajevne razmere in običaje.

Po avstrijskem državljskem zakoniku (§§ 21, 48) traja nedoraslost brez razlike spola do dopoljenega 14. leta; do dopoljenega 24. leta pa traja maloletnost (§ 49), ki stori zakon neveljaven brez očetovega ali sodnijskega dovoljenja. Maloletnost inozemcev se presoja po postavah dotične države. § 48 državljskega zakonika omenja tudi blazne in slaboumne kot nezmožne skleniti zakon, vendar mora biti ta okolnost sodnijski dokazana (§ 273). Tudi dorasli, ki so pod sodnijskim varstvom ali kuratelo, se ne smejo poročiti brez sodnijskega dovoljenja. (Drž. zak. §§ 49, 172).

b) Nezmožnost.

Can. 1068. § 1. Impotentia antecedens et perpetua, sive ex parte viri sive ex parte mulieris, sive alteri cognita sive non, sive absoluta sive relativa, matrimonium ipso naturae iure dirimit. — § 2. Si impedimentum impotentiae dubium sit, sive dubio iuris sive dubio facti, matrimonium non est impediendum. — § 3. Sterilitas matrimonium nec dirimit nec impedit. — Drž. zak. § 60.

c) Zakonska vez ali obstoječi zakon.

Can. 1069. § 1. Invalide matrimonium attentat, qui vinculo tenetur prioris matrimonii, quamquam non consummati, salvo privilegio fidei. — § 2. Quamvis prius matrimonium sit irritum aut solutum qualibet ex causa, non ideo licet aliud contrahere, antequam de prioris nullitate aut solutione legitime et certo constiterit. — Drž. zak. § 62.

Pripomni se, da v slučaju, ako ni mogoče dobiti uradnega potrdila o smrti (mrtvaškega lista) zakonskega sodruga, je treba uradne proglasitve za mrtvega. Državna proglasitev smrti ima za cerkveno področje le takrat veljavo, če se od cerkvene oblasti potrdi.¹

d) Različnost vere med krščenim in nekrščenim.

Can. 1070. § 1. Nullum est matrimonium contractum a persona non baptizata cum persona baptizata in Ecclesia catholica vel ad eandem ex haeresi aut schismate conversa. — § 2. Si pars tempore contracti matrimonii tanquam baptizata communiter habebatur aut eius baptismus erat dubius, standum est, ad normam can. 1014, pro valore matrimonii, donec certo probetur alteram partem baptizatam esse, alteram vero non baptizatam.

¹ Cerkevni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1883. Št. VII. odst. 2. str. 6—8. — Idem, 1916. Št. VI. odst. 48. str. 77—79. — Idem, 1918. Št. V. odst. 3. str. 59; št. IX. odst. 52, 53. str. 98—100.

Ta zadržek obstoji sedaj samo med nekrščenim in med v katoliški Cerkvi krščenim ali tistim, ki se je iz krivoverstva ali razkola izpreobrnil h katoliški Cerkvi.

Po državnem pravu (§ 64) je neveljaven zakon med kristjani in osebami, ki niso krščanskega veroizpovedanja, torej tudi tistimi, ki so se proglasili za brezkonfesionelne; podlaga zadržka torej ni krst, ampak veroizpoved.

Da se da izpregled od imenovanega zadržka, je treba istih poroštev kakor pri mešanem zakonu.

Can. 1071. Quae de mixtis nuptiis in canonibus 1060—1064 praescripta sunt, applicari quoque debent matrimoniis, quibus obstat impedimentum disparitatis cultus.

e) Višji red in slovesne obljuje.

Can. 1072. Invalide matrimonium attentant clerici in sacris ordinibus constituti.

Can. 1073. Item invalide matrimonium attentant religiosi, qui vota sollemnia professi sint, aut vota simplicia, quibus ex speciali Sedis Apostolicae praescripto vis addita sit nuptias irritandi. — Drž. zak. § 63.

f) Plen ali ugrabljenje neveste.

Can. 1074. § 1. Inter virum raptorem et mulierem, intuitu matrimonii raptam, quandiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum potest consistere matrimonium. — § 2. Quod si rapta, a raptore separata et in loco tuto ac libero constituta, illum in virum habere consenserit, impedimentum cessat. — § 3. Quod ad matrimonii nullitatem attinet, raptui par habetur violenta retentio mulieris, cum nempe vir mulierem in loco, ubi ea commoratur, vel ad quem libere accessit, violenter intuitu matrimonii detinet. — Drž. zak. § 56.

Dozdaj je bil plen ali ugrabljenje neveste zadržek le takrat, ako je bila nevesta s silo odpeljana na drug kraj, po novem zakoniku pa tudi v slučaju, da ostane na istem kraju in se tam v svrhu poroke siloma zadržuje.

g) Prešustvo in umor.

Can. 1075. Valide contrahere nequeunt matrimonium: 1.º Qui, perdurante eodem legitimo matrimonio, adulterium inter se consummarunt et fidem sibi mutuo dederunt de matrimonio ineundo vel ipsum matrimonium, etiam per civilem tantum actum, attentarunt; 2.º Qui, perdurante pariter eodem legitimo matrimonio, adulterium inter se consummarunt eorumque alter coniugicidium patravit; 3.º Qui mutua opera physica vel morali, etiam sine adulterio, mortem coniugi intulerunt.

Ta zadržek je odslej tudi takrat, kadar sta prešustvika sklenila civilni zakon.

Po državnem pravu je zakonski zadržek pred državno oblastjo dokazano prešustvo (§ 67), in ako sta si oblju-

bila zakon ter je le eden stregel po življenju zakonskemu sodruhu, ki je njenemu zakonu delal napoto, tudi ako se umor ni izvršil (§ 68).

h) Krvno sorodstvo.

Can. 1076. § 1. In linea recta consanguinitatis matrimonium irritum est inter omnes ascendentes et descendentes tum legitimos tum naturales. — § 2. In linea collateralis irritum est usque ad tertium gradum inclusive, ita tamen, ut matrimonii impedimentum toties tantum multiplicetur, quoties communis stipes multiplicatur. — § 3. Nunquam matrimonium permittatur, si quod subsit dubium num partes sint consanguineae in aliquo gradu lineae rectae aut in primo gradu lineae collateralis.

Can. 96. § 1. Consanguinitas computatur per lineas et gradus. — § 2. In linea recta, tot sunt gradus quot generationes, seu quot personae, stipite dempto. — § 3. In linea obliqua, si tractus uterque sit aequalis, tot sunt gradus quot generationes in uno tractu lineae: si duo tractus sunt inaequales, tot gradus quot generationes in tractu longiore.

Pri zadržku krvnega sorodstva so v stranski vrsti stopnje skrčene; neveljaven je namreč zakon med sorodniki le do tretjega kolena, veljaven pa je odslej zakon sklenjen v četrtem kolenu krvnega sorodstva. Pomnoži pa se sorodstvo le tolikokrat, kolikorkrat se pomnoži skupno deblo. Ne pomnoži pa se ta zadržek, če se sorodniki ženijo med seboj, dokler ostane isto deblo.

Zakon ni nikdar dovoljen, dokler se dvomi, ali sta si ženin in nevesta sorodna v ravni vrsti ali v prvem kolenu stranske vrste.

Po državnem zakonskem pravu (§ 65) je krvno sorodstvo v celi ravni vrsti zadržek kakor po cerkvenem pravu, v stranski vrsti pa sega do četrtega kolena državnega štetja ali do drugega kolena kanoničnega štetja.

i) Svaštvo.

Can. 1077. § 1. Affinitas in linea recta dirimit matrimonium in quolibet gradu; in linea collateralis usque ad secundum gradum inclusive. — § 2. Affinitatis impedimentum multiplicatur: 1.º Quoties multiplicatur impedimentum consanguinitatis, a quo procedit; 2.º Iterato successive matrimonio cum consanguineo coniugis defuncti.

Can. 97. § 1. Affinitas oritur ex matrimonio valido sive rato tantum sive rato et consummato. — § 2. Viget inter virum dumtaxat et consanguineos mulieris, itemque mulierem inter et viri consanguineos. — § 3. Ita computatur ut qui sunt consanguinei viri, iidem in eadem linea et gradu sint affines mulieris, et vice versa.

Svaštvo po sedanjem pravu nastane samo iz veljavnega zakona, najsi bo zakon izvršen ali ne izvršen. Zadržek svaštva obstoji med enim zakonskim in krvnimi (polno- in polrodnimi, zakonskimi in nezakonskimi) sorodniki njegovega zakonskega tovariša v celi ravni vrsti in do vštetege drugega kolena stranske vrste (poprej do četrtega kolena). Svaštva ex copula illicita zakonik sploh ne pozna, zato tudi ne velja več cerkvena kazen quoad debitum coniugale propter copulam incestuosam.

Državno pravo glede na svaštvo (§ 66) se popolnoma ujema s sedanjim cerkvenim pravom.

j) Zadržek javne spodobnosti.

Can. 1078. Impedimentum publicae honestatis oritur ex matrimonio invalido, sive consummato sive non, et ex publico vel notorio concubinato; et nuptias dirimit in primo et secundo gradu lineae rectae inter virum et consanguineas mulieris, ac vice versa.

Zadržek javne spodobnosti je dobil po novem zakoniku drug obseg. Nastane namreč samo iz neveljavnega zakona, bodisi izvršenega ali ne, in iz javnega ali vobče znanega konkubinata, ne pa več iz veljavnega in ne izvršenega zakona — to je sedaj zakonski zadržek svaštva — ter iz veljavnih zarok. Da nastane ta zadržek iz civilnega (cerkveno neveljavnega) zakona, je po besedilu postave jasno.

Zakon je vsled tega zadržka neveljaven v prvem in drugem kolenu ravne vrste med ženinom in krvnimi sorodniki neveste ali obratno.

k) Duhovno sorodstvo.

Can. 1079. Ea tantum spiritualis cognatio matrimonium irritat, de qua in can. 768.

Can. 768. Ex baptismo spiritualem cognationem contrahunt tantum cum baptizato baptizans et patrinus.

Zakonski zadržek duhovnega sorodstva nastane samo iz zakramenta podeljenega krsta in sicer med krstiteljem in krščencem ter med krščencem in botri, med botri in starši krščenca pa ni več zadržka.

Med birmancem in botrom nastane duhovno sorodstvo (can. 797), ki nalaga botrom dolžnost, skrbeti za krščansko vzgojo birmanca, pa zakonskega zadržka to duhovno sorodstvo ne povzroči. Sicer pa sta navadno birmanec in boter itak istega spola.

Zadržkov javne spodobnosti in duhovnega sorodstva državni zakonik ne pozna, enako tudi ne zadržka postavnega sorodstva (spredaj 8 a).

10. Privolitev v zakon.

O privolitvi v zakon (de consensu matrimoniali) ima zakonik jasne določbe, ki ne vsebujejo nič novega.

Can. 1081. § 1. Matrimonium facit partium consensus inter personas iure habiles legitime manifestatus,

qui nulla humana potestate suppleri valet. — § 2. Consensus matrimonialis est actus voluntatis, quo utraque pars tradit et acceptat ius in corpus, perpetuum et exclusivum, in ordine ad actus per se aptos ad prolis generationem.

Can. 1082. § 1. Ut matrimonialis consensus haberi possit, necesse est ut contrahentes saltem non ignorent matrimonium esse societatem permanentem inter virum et mulierem ad filios procreandos. — § 2. Haec ignorantia post pubertatem non praesumitur.

Zakonik omenja razne okoliščine, ki lahko vplivajo na privolitev in zavoljo tega tudi na veljavnost zakona. Take okolnosti so: pomota, siljenje in strah ter pogoji, stavljeni pri sklepanju zakona. Po prejšnjem cerkvenem pravu se te okoliščine naštevajo med zakonskimi zadržki in imajo tudi še zdaj isti pomen.

a) Pomota.

Can. 1083. § 1. Error circa personam invalidum reddit matrimonium. § 2. Error circa qualitatem personae, etsi dat causam contractui, matrimonium irritat tantum: 1.° Si error qualitatis redundet in errorem personae; 2.° Si persona libera matrimonium contrahat cum persona quam liberam putat, cum contra sit serva, servitute proprie dicta.

Pomota stori zakon neveljaven, ako se kdo moti v osebi, da n. pr. A privoli v zakon z B namesto s C. Potem če se moti v lastnosti, po kateri je oseba označena izključno in individualno kot taka, kakršno hoče vzeti v zakon (error qualitatis in personam redundans). Tretji slučaj pomote je, ako bi prosta oseba ne vedela za suženjstvo svojega zaročenca in bi sklenila zakon le kot s prostim. S to določbo je izgubil prejšnji zakonski zadržek suženjstva svojo samostojnost in velja le kakor poseben slučaj pomote.

Can. 1084. Simplex error circa matrimonii unitatem vel indissolubilitatem aut sacramentalem dignitatem, etsi det causam contractui, non vitiat consensum matrimonialelem.

Can. 1085. Scientia aut opinio nullitatis matrimonii consensum matrimonialelem necessario non excludit.

Privolitve v zakon torej ne stori neveljavne navadna zmota glede na enotnost ali nerazdružnost zakona ter glede na svetost zakramenta; enako ne izključuje neobhodno privolitve v zakon zavest ali mnenje, da je zakon, ki se je sklenil, neveljaven.

Drugače pa je, ako se more dokazati, da je eden ali da sta oba zaročenca imela resno voljo, izključiti bodisi zakon bodisi vsako pravico do zakonske dolžnosti ali katerokoli bistveno lastnost zakona; v tem slučaju je zakon neveljaven.

Can. 1086. § 1. Internus animi consensus semper praesumitur conformis verbis vel signis in celebrando

matrimonio adhibitis. — § 2. At si alterutra vel utraque pars positivo voluntatis actu excludat matrimonium ipsum, aut omne ius ad coniugalem actum, vel essentialem aliquam matrimonii proprietatem, invalide contrahit.

Državlanski zakonik (§ 57) se glede na zadržek pomote v bistvu strinja s cerkvenim pravom, le v eni točki sega državno pravo celo dalje. Po § 58 ima namreč mož pravico zahtevati, da se proglašajo zakon za neveljavnega, ako je našel po poroki ženo že od drugega nosečo. To pravico pa po § 121 izgubi, ako je vzel v zakon vdovo pred pretekom vdovskega obroka ali brez postavnega izpregleda od tega obroka.

Zadržka suženjstva državno pravo ne pozna, ker suženjstvo po § 16 Drž. zak. v Avstriji ni dovoljeno.

b) Siljenje in strah.

Can. 1087. § 1. Invalidum quoque est matrimonium in initium ob vim vel metum gravem ab extrinseco et iniuste incussum, a quo ut quis se liberet, eligere cogatur matrimonium. — § 2. Nullus alius metus, etiamsi det causam contractui, matrimonii nullitatem secumfert. — Drž. zak. § 55.

c) Pogoji, stavljeni pri sklepanju zakona.

Can. 1092. Conditio semel apposita et non revocata: 1.° Si sit de futuro necessaria vel impossibilis vel turpis, sed non contra matrimonii substantiam, pro non adiecta habeatur; 2.° Si de futuro contra matrimonii substantiam, illud reddit invalidum; 3.° Si de futuro licita, valorem matrimonii suspendit; 4.° Si de praeterito vel de praesenti, matrimonium erit validum vel non, prout id quod conditioni subest, existit vel non.

Da se sklene zakon s pogoji, je treba poprej prositi ordinariat za dovoljenje.

Po državnem pravu (§ 59) stavljeni pogoji na veljavnost zakona nimajo nobenega vpliva.

Pri privolitvi v zakon morata biti zaročenca pričujoča sama ali po namestniku in morata privolitev povedati z besedami; nedopuščeni so katerikoli istopmembni znaki, ako more zaročenec govoriti.

Can. 1088. § 1. Ad matrimonium valide contrahendum necesse est, ut contrahentes sint praesentes sive per se ipsi sive per procuratorem. — § 2. Sponsi matrimonialelem consensum expriment verbis; nec aequipollentia signa adhibere ipsis licet, si loqui possint.

Zakon se more veljavno skleniti z dovoljenjem ordinariata po namestniku, dopuščen je tudi tolmač. Zakonik pove o tem vse, kar je potrebno.

Can. 1089. § 1. Firmis dioecesanis statutis desuper additis, ut matrimonium per procuratorem valide inéatur, requiritur mandatum speciale ad contrahendum cum certa persona, subscriptum a mandante et vel a parocho aut Ordinario loci in quo mandatum fit, vel a sacerdote

ab alterutro delegato, vel a duobus saltem testibus. — § 2. Si mandans scribere nesciat, id in ipso mandato adnotetur et alius testis addatur, qui scripturam ipse quoque subsignet; secus mandatum irritum est. — § 3. Si, antequam procurator nomine mandantis contraxerit, hic mandatum revocaverit aut in amentiam inciderit, invalidum est matrimonium, licet sive procurator sive alia pars contrahens haec ignoraverint. — § 4. Ut matrimonium validum sit, procurator debet munere suo per se ipse fungi.

K § 1 se pripomni, da morajo pooblastilo podpisati pooblastitelj in pristojen župnik ali škof, ali od teh pooblaščen duhovnik ali pa vsaj dve priči.

K § 3 se pristavi, da se naj pri vpisu porok po namestniku vedno zapiše ura, ob kateri se je poroka izvršila, da se more soditi o veljavnosti zakona v slučaju, če bi pooblastitelj preklical pooblastilo ali postal vsled blaznosti nezmožen za zakon.

Can. 1090. Matrimonium per interpretem quoque contrahi potest.

Can. 1091. Matrimonio per procuratorem vel per interpretem contrahendo parochus ne assistat, nisi adsit iusta causa et de authenticitate mandati vel de interpretis fide dubitare nullo modo liceat, habita, si tempus suppetat Ordinarii licentia.

Tudi državljanski zakonik (§ 76) dovoljuje zakon po namestniku, pa treba je dovoljenja deželne vlade.

Privolitev v zakon se domneva, ako bi bil zakon tudi zaradi kakega zadržka neveljaven.

Can. 1093. Etsi matrimonium invalidum ratione impedimenti initum fuerit, consensus praestitus praesumitur perseverare, donec de eius revocatione constiterit.

11. Oblika za sklepanje zakona.

Oblika za sklepanje zakona ostane v glavnem tista, kakor jo je določil dekret „Ne temere“ z dne 2. avgusta 1907.¹ Natančna navodila o tem so že podana v Cerkvenem zaukazniku leta 1908² ter v škofijski sinodi leta 1911.³

Can. 1094. Ea tantum matrimonia valida sunt, quae contrahuntur coram parochi vel loci Ordinario vel sacerdote ab alterutro delegato et duobus saltem testibus, secundum regulas expressas in canonibus qui sequuntur, et salvis exceptionibus de quibus in can. 1098, 1099.

Can. 1095. § 1. Parochus et loci Ordinarius valide matrimonio assistunt: 1.º A die tantummodo adeptae canonicae possessionis beneficii ad normam can. 334, § 3, 1444, § 1, vel initi officii, nisi per sententiam fuerint excommunicati vel interdicti vel suspensi ab

officio aut tales declarati; 2.º Intra fines dumtaxat sui territorii, in quo matrimoniis nedum suorum subditorum, sed etiam non subditorum valide assistunt; 3.º Dummodo neque vi neque metu gravi constricti requirant excipiantque contrahentium consensum. — § 2. Parochus et loci Ordinarius, qui matrimonio possunt valide assistere, possunt quoque alii sacerdoti licentiam dare, ut intra fines sui territorii matrimonio valide assistat.

Veljaven je le tisti zakon, ki se sklene pred župnikom ali škofom kraja, kjer se vrši poroka, ali pred duhovnikom, ki je od enega izmed teh pooblaščen, ter vsaj pred dvema pričama.

Župnik poroča veljavno od dneva kanoničnega umeščenja, ako ni izobčen, interdiciran ali suspendiran, v mejah svoje župnije vse zaročence, čeprav niso njegovi podložni ali četudi tamkaj ne bivajo. Za privolitev mora župnik prašati in jo sprejeti brez siljenja in velikega strahu. Besede „invitatus ac rogatus“, ki se nahajajo v dekretu „Ne temere“, niso sprejete v zakonik; sicer pa se župnik že povabi in prosi s tem, da se ženin in nevesta oglasita za poroko.

Da se pojasni pojem imena župnik, se pripomni, da so glasom kanona 451. § 2 v pravicah in dolžnostih enaki župnikom in se v zakoniku sploh nazivljejo z imenom župnik vsi župnijski vikarji (vicarii paroeciales). To so: a) stalni vikarji (vicarii perpetui, can. 471) inkorporiranih župnij in župniki ter upravitelji (parochi et vicarii religiosi) župnijskih redovnih cerkev; b) provizorji (vicarii oekonomi, can. 472) izpraznjenih župnij; c) župnikovi namestniki (vicarii substituti), ki so po can. 465. § 4, 5 od ordinarijata potrjeni in nastavljeni, da nadomestujejo župnika za slučaj odsotnosti, ki traja dalje kakor en teden; d) župnikovi pomočniki (vicarii adiutores, provisores in spiritualibus), ki po can. 475 nadomestujejo župnika zaradi njegove bolehnosti ali starosti v vseh njegovih dolžnostih razen aplikacije maše pro populo.

Župnik, ki more veljavno poročati, lahko pooblasti tudi drugega duhovnika, da veljavno izvrši poroko v mejah njegove župnije. Pa glede na pooblastilo ima zakonik nove določbe.

Can. 1096. § 1. Licentia assistendi matrimonio, concessa ad normam can. 1095, § 2, dari expresse debet sacerdoti determinato ad matrimonium determinatum, exclusis quibuslibet delegationibus generalibus, nisi agatur de vicariis cooperatoribus pro paroecia cui addicti sunt; secus irrita est. — § 2. Parochus vel loci Ordinarius licentiam ne concedat, nisi expletis omnibus quae ius constituit pro libertate status comprobanda.

Pooblastilo mora biti izrecno dano določenemu, z lastnim imenom označenemu duhovniku za vsak določen zakon (sacerdoti determinato ad matrimonium determi-

¹ Cerkveni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1907. št. X. odst. 78. str. 113 nsl. — ² Idem, 1908. št. IV. odst. 34, 35, 36. — ³ Operationes et constitutiones Syn. dioec. Lav. anno 1911 congregatae. Marburgi, 1912. Cap. CLXXIV. pagg. 644—651.

datum); splošno pooblastilo župnika za vse zakone sploh ali pa duhovnikom sploh bi bilo neveljavno. Izvzet je le slučaj, da se pooblastijo kapelani dotične župnije. Svoje kapelane more torej župnik pooblastiti za vse zakone, ki se bodo v njegovi župniji sklenili.

Težave v tem oziru pa lahko nastanejo, če bi župnik, ki nima kapelana, bil dalj časa odsoten in bi drugi duhovnik namesto njega opravljal dušno pastirstvo. Župnik bi mogel sicer pooblastiti svojega namestnika, da poroči zaročence, katere je že sam sprejel na oklic in lahko torej imenoma da pooblastilo, ne pa da poroči zaročence, ki bi se šele oglasili. Ta težkoča pa bi se mogla odstraniti s tem, da bi župnik zlasti za čas daljše odsotnosti prosil ordinariat, da mu glasom kanona 465 dovoli namestnika (*vicarium substitutum*).

Can. 1097. § 1. *Parochus autem vel loci Ordinarius matrimonio licite assistunt: 1.º Constito sibi legitime de libero statu contrahentium ad normam iuris; 2.º Constito insuper de domicilio vel quasi-domicilio vel menstrua commoratione aut, si de vago agatur, actuali commoratione alterutrius contrahentis in loco matrimonii; 3.º Habita, si conditiones deficiant de quibus n. 2, licentia parochi vel Ordinarii domicilii vel quasidomicilii aut menstruae commorationis alterutrius contrahentis, nisi vel de vagis actu itinerantibus res sit, qui nullibi commorationis sedem habent, vel gravis necessitas intercedat, quae a licentia petenda excuset. — § 2. In quolibet casu pro regula habeatur, ut matrimonium coram sponsae parochi celebretur, nisi iusta causa excuset; matrimonia autem catholicorum mixti ritus, nisi aliud particulari iure cautum sit, in ritu viri et coram eiusdem parochi celebranda. — § 3. Parochus qui sine licentia iure requisita matrimonio assistit, emolumenta stolae non facit sua, eaque proprio contrahentium parochi remittat.*

Za veljaven zakon se samo zahteva, da se sklene pred župnikom kraja, kjer se vrši poroka, in pred dvema pričama, vendar pripuščeno poroča le pristojni župnik t. j. župnik tistega kraja, kjer ima vsaj eden izmed zaročencev pravo ali nepravo bivališče ali biva vsaj en mesec ali kjer brezdomovinec v resnici prebiva.

Da župnik kraja, kjer se vrši poroka, poroča pripuščeno tuje zaročence, ki torej ne bivajo v njegovi župniji, mora imeti dovoljenje od pristojnega župnika, izvzeta je le poroka v sili in poroka potujočih brezdomovincev (*vagorum actu itinerantium*). Ako bi poročal brez potrebnega dovoljenja, nima pravice do dohodkov stole. Za poroko brezdomovincev razen slučaja sile mora pa imeti župnik dovoljenje tudi od ordinariata, čeravno takrat bivajo v njegovi župniji (can. 1032, spredaj št. 4).

Praviloma poroča župnik neveste, pa pripuščeno poroča tudi župnik ženina, če je za to vzrok. Pri zakonih

katoliških zaročencev različnega obreda poroča župnik ženina, ako ni za posamezne kraje drugače določeno. Ako bi v naši škofiji bili taki slučaji, naj se o njih poroča ordinariatu.

Po državnem zakonskem pravu (§ 75) se sklene zakon veljavno in pripuščeno le pred pristojnim župnikom enega izmed zaročencev in pred dvema pričama. V tem se bistveno razlikuje državno pravo od cerkvenega, na kar je treba posebno paziti.¹ Po državnem pravu poroča veljavno le pristojni župnik, torej župnik kraja, kjer imata oba ali vsaj eden zaročencev pravo ali nepravo bivališče. Po cerkvenem pravu pa poroča veljavno le župnik kraja, kjer se vrši poroka, najsi potem zaročenca tamkaj bivata ali ne; ako je obenem pristojni župnik, poroča tudi pripuščeno. Državno pravo se torej ozira na osebe, ki se naj poročijo, in njih pristojnost, cerkveno pa glede na veljavnost na kraj poroke, zastran pripuščenosti pa tudi na pristojnost.

Ta razlika državnega in cerkvenega prava se mora upoštevati zlasti pri porokah po pooblastilu, o katerih govori § 81 državlanskega zakonika. Sicer se zelo lahko zgodi, da je poroka veljavna cerkveno, državno pa ne, ali pa obratno. V pojasnilo le tri vzglede.

a) Pristojni župnik poroča svoje zaročence v tuji župniji. Da poroča cerkveno veljavno, mora imeti pooblastilo od župnika tuje župnije; državno veljavno poroča brez pooblastila.

b) Župnik poroča zaročence iz tuje župnije v svoji župniji. Poroča po cerkvenem pravu sicer veljavno, pripuščeno pa z dovoljenjem pristojnega župnika. Da poroča državno veljavno, mora imeti pooblastilo od pristojnega župnika.

c) Zaročenca iz pristojne župnije A hočeta biti poročena v župniji B od duhovnika C. C bi državno veljavno poročal, če je pooblaščen od župnika A; cerkveno pa je to pooblastilo neveljavno, ker je dano za kraj izven župnije. Cerkveno veljavno pooblastilo mora dati duhovniku C župnik B, ki pa potrebuje dovoljenja od župnika A. C mora torej biti pooblaščen od župnikov A in B. Najlažje pa je, ako da pristojni župnik A po državnem pravu potrebno delegacijo s pravico subdelegacije župniku B obenem s cerkvenopravno (can. 1097. § 1) zahtevanim dovoljenjem ali odpustnico; župnik B pa potem subdelegira (državno pravo) oziroma delegira (kanonično pravo) duhovnika C.

Can. 1098 govori o sklepanju zakona v slučaju smrtne nevarnosti, kar je že omenjeno zgoraj pod št. 7 a.

Zakonik natanko našteva osebe, katere veže ta oblika za sklepanje zakona. Novo je le, da nekatoličane, ki so rojeni od nekatoliških staršev, četudi so bili kato-

¹ Cerkevni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1908. št. IV. odst. 34. str. 68 D.

liško krščeni, ne veže predpisana oblika za sklepanje zakona, ako so bili od zgodnje mladosti nekatoliško vzgojeni in se poročijo z nekatoličani.

Can. 1099. § 1. Ad statutam superius formam servandam tenentur: 1.º Omnes in catholica Ecclesia baptizati et ad eam ex haeresi aut schismate conversi, licet sive hi sive illi ab eadem postea defecerint, quoties inter se matrimonium ineunt; 2.º Idem, de quibus supra, si cum acatholicis sive baptizatis sive non baptizatis etiam post obtentam dispensationem ab impedimento mixtae religionis vel disparitatis cultus matrimonium contrahant; 3.º Orientales, si cum latinis contrahant hac forma adstrictis. — § 2. Firmo autem praescripto § 1, n. 1, acatholici sive baptizati sive non baptizati si inter se contrahant, nullibi tenentur ad catholicam matrimonii formam servandam; item ab acatholicis nati, etsi in Ecclesia catholica baptizati, qui ab infanti aetate in haeresi vel schismate aut infidelitate aut sine ulla religione adoleverunt, quoties cum parte acatholica contraxerint.

12. Obred in vpis poroke.

Can. 1100. Extra casum necessitatis, in matrimonii celebratione servantur ritus in libris ritualibus ab Ecclesia probatis praescripti aut laudabilibus consuetudinibus receptis.

Obred pri sklepanju zakona je določen v „Collectio rituum“, ki se rabi tudi pri mešanih zakonih z izpregledom zadržka (can. 1102, spredaj št. 8 b).

Can. 1101. § 1. Parochus curet ut sponsi benedictionem sollemnem accipiant, quae dari eis potest etiam, postquam diu vixerint in matrimonio, sed solum in Missa, servata speciali rubrica et excepto tempore feriato. — § 2. Sollemnem benedictionem ille tantum sacerdos per se ipse vel per alium dare potest, qui valide et licite matrimonio potest assistere.

Veliko važnost polaga zakonik na ženitvovski blagoslov, ki se more podeliti tudi potem, ko sta poročena že dalj časa živela v zakonu. Ta blagoslov sme podeliti sam ali po pooblaščenemu tisti duhovnik, ki veljavno in pripuščeno poroča, in sicer le med sveto mašo ter izven prepovedanega časa. Škof pa morejo dovoliti ženitvovski blagoslov tudi v prepovedanem času.

Ker se sme deliti ženitvovski blagoslov le med sveto mašo, ki pa je prepovedana pri mešanih zakonih, čeravno se izvrši poroka po cerkvenem obredniku, se ženitvovski blagoslov pri mešanih zakonih kakor tudi pri porokah vdov ne sme podeliti.

Can. 1103. § 1. Celebrato matrimonio, parochus vel qui eius vices gerit, quamprimum describat in libro matrimoniorum nomina coniugum ac testium, locum et diem celebrati matrimonii atque alia secundum modum in libris ritualibus et a proprio Ordinario praescriptum;

idque licet alius sacerdos vel a se vel ab Ordinario delegatus matrimonio adstiterit. — § 2. Praeterea, ad normam can. 470, § 2, parochus in libro quoque baptizatorum adnotet coniugem tali die in sua parocchia matrimonium contraxisse. Quodsi coniux alibi baptizatus fuerit, matrimonii parochus notitiam initi contractus ad parochum baptismi sive per se sive per Curiam episcopalem transmittat, ut matrimonium in baptizatorum librum referatur. — § 3. Quoties matrimonium ad normam can. 1098 contrahitur, sacerdos, si eidem adstiterit, secus testes tenentur in solidum cum contrahentibus curare, ut initum coniugium in praescriptis libris quamprimum adnotetur.

Zakonik veleva, da naj izvršeno poroko župnik sam ali njegov namestnik neutegoma zapiše v poročno knjigo po škofijskih predpisih, če poroča tudi drug od njega pooblaščen duhovnik. Ako pa se je poroka v sili (can. 1098) izvršila le pred dvema pričama, sta ta kakor tudi poročenca dolžna skrbeti, da se poroka vpiše v poročno knjigo. Po škofijskih predpisih¹ in po državljanskem zakoniku (§ 82) vpiše župnik ki je dal pooblastilo ali dovoljenje za poroko v drugi župniji, poroko brez tekočega števila; župnik pa, ki je izvršil poroko vsled pooblastila ali z dovoljenjem sam ali po drugem duhovniku, vpiše poroko s tekočim številom, zabeleži poročno pooblastilo ali dovoljenje v poročni knjigi ter naznani izvršeno poroko v osmih dneh župniku, ki je dal pooblastilo ali dovoljenje; najbolje je, ako dopošlje exoffoporočni list, ki se zabeleži in priloži drugim listinam.

Listine shrani vedno pristojni župnik zaročencev, ki je ali sam poročal ali dal pooblastilo in dovoljenje za poroko v drugi župniji. To pa zato, ker je pristojni župnik odgovoren za veljaven in dopuščen zakon; pooblaščen župnik shrani samo pooblastilno pismo.² Le v slučaju, ko iz pravičnega vzroka poroča pristojni župnik ženina, mu župnik neveste dopošlje vse listine in le župnik ženina vpiše poroko in shrani listine.

Znana je določba, da mora župnik, ki je poročal, poroko zaznamovati tudi v krstni knjigi ali pa, ako je poročenec rojen drugod, podatke poslati dotičnemu župniku.

Can. 1104 do 1107 govorijo o tajnem zakonu ali o zakonu v vesti (de matrimonio conscientiae). Dušni pastir bo težko kdaj imel opraviti s takim zakonom in takrat le z dovoljenjem ordinariata, zato se ti kanoni izpustijo.

13. Čas in kraj poroke.

Can. 1108. § 1. Matrimonium quolibet anni tempore contrahi potest. — § 2. Sollemnis tantum nuptiarum benedictio vetatur a prima dominica Adventus usque ad

¹ Weisungen betreffend die Führung, Änderung und Berichtigung der Matrikenbücher. Marburg, 1899. Str. 15. odst. 25.

² Idem. Str. 48. odst. 80.

diem Nativitatis Domini inclusive, et a feria IV. Cinerum usque ad dominicam Paschatis inclusive. — § 3. Ordinarii tamen locorum possunt salvis legibus liturgicis, etiam praedictis temporibus eam permittere ex iusta causa, monitis sponsis, ut a nimia pompa absterneant.

Tiha poroka brez svete maše in ženitvovanskega blagoslova je dovoljena vsak čas v letu.

Slovesna poroka s sveto mašo in ženitvovanskim blagoslovom je prepovedana od prve adventne nedelje do Božiča in od pepelnične srede do Velike noči. Vendar pa jo morejo škof dovoliti, ako je za to opravičen vzrok, ako se upoštevajo liturgični predpisi glede na mašni formular (Direktorij str. 10) in če se opomnijo zaročenci, da se naj poroka in svatba vršita mirno brez zunanjih slovesnosti, zlasti brez godbe in plesa.¹

Can. 1109. § 1. Matrimonium inter catholicos celebratur in ecclesia parociali; in alia autem ecclesia vel oratorio sive publico sive semipublico, non nisi de licentia Ordinarii loci vel parochi celebrari poterit. — § 2. Matrimonium in aedibus privatis celebrari Ordinarii locorum in extraordinario tantum aliquo casu et accedente semper iusta ac rationabili causa permittere possunt; sed in ecclesiis vel oratoriis sive Seminariis sive religiosarum, Ordinarii id ne permittant, nisi urgente necessitate, ac opportunis adhibitis cautelis. — § 3. Matrimonia vero inter partem catholicam et partem acatholicam extra ecclesiam celebrentur; quod si Ordinarius prudenter iudicet id servari non posse quin graviora orientur mala, prudenti eius arbitrio committitur haec super re dispensare, firmo tamen praescripto can. 1102, § 2.

Zakonik določa, naj se poroke katoličanov vršijo v župnijski cerkvi; moreta pa dovoliti škof in tudi župnik, da se poroka opravi v katerikoli drugi cerkvi ter v javnih in napoljavnih oratorijih.

V navadni hiši se ne sme vršiti poroka; le v izrednem slučaju (vsekako razen slučaju smrtne nevarnosti) in iz opravičenega ter pametnega vzroka bi mogli škof to dovoliti. V cerkvah in oratorijih semenišč in ženskih samostanov pa se sme vršiti poroka samo s škofovim dovoljenjem in takrat le iz zelo tehtnega vzroka ter pod gotovimi varnostnimi pogoji.

V naši škofiji se smejo mešani zakoni, ako je dan izpregled zadržka, skleniti v cerkvi, pa mešani zakoni s pasivno asistenco se sklepajo zunaj cerkve (spredaj št. 8 b).

14. Pravni posledki zakona.

Zakonik v tem oziru ne določuje nič novega, zato se navedejo samo dotični kanoni.

¹ Cerkevni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1917. Št. XIV. odst. 112. str. 172.

Can. 1110. Ex valido matrimonio enascitur inter coniuges vinculum natura sua perpetuum et exclusivum; matrimonium praeterea christianum coniugibus non ponentibus obicem gratiam confert.

Can. 1111. Utrique coniugi ab ipso matrimonii initio aequum ius et officium est quod attinet ad actus proprios coniugalis vitae.

Can. 1112. Nisi iure speciali cautum sit, uxor, circa canonicos effectus, particeps efficitur status mariti.

Can. 1113. Parentes gravissima obligatione tenentur prolis educationem tum religiosam et moralem, tum physicam et civilem pro viribus curandi, et etiam temporaliter eorum bono providendi.

Can. 1114. Legitimi sunt filii concepti aut nati ex matrimonio valido vel putativo, nisi parentibus ob sollemnem professionem religiosam vel susceptum ordinem sacrum prohibitus tempore conceptionis fuerit usus matrimonii antea contracti. — Drž. zak. § 160.

Can. 1115. § 1. Pater is est quem iustae nuptiae demonstrant, nisi evidentibus argumentis contrarium probetur. — § 2. Legitimi praesumuntur filii qui nati sunt saltem post sex menses a die celebrati matrimonii, vel intra decem menses a die dissolutae vitae coniugalis.

Tudi državna postava (§ 138) terja, da se otroci, ki so rojeni v sedmem mesecu po sklenjenem zakonu ali v desetem mesecu po smrti moža ali po popolni razvezi zakonske vezi, smatrajo za zakonske in se kot taki tudi vpišejo, dokler jih ni sodnija proglasila za nezakonske in ni politična oblast ukazala poprave matic, in to tudi v slučaju, če bi žena sama trdila, da je otrok nezakonski. Ako je cerkveno ali sodnijsko ločena žena rodila po preteklih desetih mesecih ločitve, se smatra otrok za nezakonskega in se kot tak vpiše, dokler ne izide drugačen izrek sodnije in se ukaže poprava matic.

Can. 1116. Per subsequens parentum matrimonium sive verum sive putativum, sive noviter contractum sive convalidatum, etiam non consummatum, legitima efficitur proles, dummodo parentes habiles exstiterint ad matrimonium inter se contrahendum tempore conceptionis, vel praegnationis, vel nativitatis.

Can. 1117. Filii legitimi per subsequens matrimonium, ad effectus canonicos quod attinet, in omnibus equiparantur legitimis, nisi aliud expresse cautum fuerit.

Navodila za pozakonitev otrok so podana v knjigi o spisovanju matic¹ in v Cerkevniem zaukazniku.²

¹ Weisungen betreffend die Führung, Änderung und Berichtigung der Matrikenbücher. Marburg, 1899. Str. 13. 14. 24—27. —

² Cerkevni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1897. Št. V. odst. 3. str. 77; 1907. Št. IX. odst. 72. str. 109, 110; 1908. Št. I. odst. 4. str. 7, 8; 1909. Št. IX. odst. 69. str. 118; 1915. Št. XV. odst. 97. str. 222. 223.

15. Ločitev zakonskih.

Zakonik govori najprej o razvezi zakonske vezi (de dissolutione vinculi). Veljaven in izvršen zakon se more razvezati le po smrti enega zakonskega tovariša. Veljaven in ne izvršen zakon med krščenimi, ali če je eden poročenec krščen, se more razvezati le s slovesno redovno obljubo ali z izpregledom apostolske Stolice. Postaven zakon med nekrščenimi se lahko razen po smrti razveže le „in favorem fidei ex privilegio Paulino.“ Te določbe se nahajajo v kanonih 1118—1127.

Praktične pa so za dušno pastirstvo določbe o ločitvi od mize in postelje, zato se navedejo le tozadevni kanoni.

Can. 1128. *Coniuges servare debunt vitae coniugalibus communionem, nisi iusta causa eos excuset.*

Can. 1129. § 1. *Propter coniugis adulterium, alter coniux, manente vinculo, ius habet solvendi, etiam in perpetuum, vitae communionem, nisi in crimen consenserit, aut eidem causam dederit, vel illud expresse aut tacite condonaverit, vel ipse quoque idem crimen commiserit.* — § 2. *Tacita condonatio habetur, si coniux innocens, postquam de crimine adulterii certior factus est, cum altero coniuge sponte, maritali affectu conversatus fuerit; praesumitur vero, nisi sex intra menses coniugem adulterum expulerit vel dereliquerit aut legitimam accusationem fecerit.*

Can. 1130. *Coniux innocens, sive iudicis sententia sive propria auctoritate legitime discesserit, nulla unquam obligatione tenetur coniugem adulterum rursus admittendi ad vitae consortium; potest autem eum admittere aut revocare, nisi ex ipsius consensu ille statum matrimonio contrarium susceperit.*

Zakonska sta dolžna, skupno bivati, in se po prejšnjem cerkvenem pravu nista smela ločiti, razen če je cerkvena zakonska sodnija dovolila ločitev od mize in postelje iz vzrokov, zaradi katerih se po kanoničnem pravu sploh sme dovoliti ločitev. Novi zakonik pa dovoli zakonskim iz zadostnih vzrokov tudi samolastno ločitev, in sicer za vedno ali za čas.

a) Vedna ločitev. Za vedno ločitev je edini vzrok prešustvo zakonskega tovariša. V tem slučaju se sme nedolžni zakonski ali po izreku cerkvenega sodnika ali pa samolastno ločiti od prešustnega zakonskega sodruga za vedno ali samo za čas, ako ni prešustvu pritrdil ali ga sam povzročil, ako ni zadolžencu naravnost ali natihoma odpustil zločin in ako ni sam storil enakega zločina.

Natihoma se odpusti zločin, če je nedolžni soprog izvedel za prešustvo, pa je vendar prostovoljno izpolnjeval zakonsko dolžnost. Domneva se, da je natihoma odpustil zločin, ako ni v teku šest mesecev prešustnega

soproga od sebe odpravil ali ga zapustil ali pa pravilno vložil tožbo zoper njega.

Če se je ločitev iz vzroka prešustva pravilno izvršila, nedolžni zakonski ni nikdar več dolžen, da bi nezvestega sodruga pripustil k skupnemu življenju; ako pa hoče z njim zopet skupno živeti, sme to storiti.

Zakonik ne omenja več slučaja, ki je veljal po prejšnjem cerkvenem pravu, da se zakonska smeta ločiti po medsebojnem sporazumljenju, če hočeta oba ali eden vstopiti v red, potrjen od apostolske Stolice, ali če mož želi prejeti mašniško posvečenje. Tudi can. 987. § 2. označuje kot *simpliciter impeditos* za mašniško posvečenje: *viros uxorem habentes*, in po can. 542 se ne more veljavno pripustiti v novicijat: *coniux*, durante matrimonio. Da je pa to še vendar mogoče, se posname iz can. 1130, kjer se določuje, da nedolžni zakonski, ki se je ločil od drugega vsled prešustva, ako hoče, sme zopet skupno živeti z zadolžencem: *nisi ex ipsius consensu ille statum matrimonio contrarium susceperit.*

b) Začasna ločitev. Vzrokečasne ločitve našteva zakonik:

Can. 1131. § 1. *Si alter coniux sectae acatholicae nomen dederit; si prolem acatholicae educaverit; si vitam criminosam et ignominiosam ducat; si grave seu animae seu corporis periculum alteri facessat; si saevitiis vitam communem nimis difficilem reddat, haec aliaque id genus, sunt pro altero coniuge totidem legitimae causae discedendi, auctoritate Ordinarii loci, et etiam propria auctoritate, si de eis certo constet, et periculum sit in mora.* — § 2. *In omnibus his casibus, causa separationis cessante, vitae consuetudo restauranda est; sed si separatio ab Ordinario pronuntiata fuerit ad certum incertumve tempus, coniux innocens ad id non obligatur, nisi ex decreto Ordinarii vel exacto tempore.*

V naštetih in enakih slučajih se more izvršiti ločitev s škofovim dovoljenjem, pa tudi samolastno, če je vzrok resničen in ni mogoče dalje odlagati ločitve. Skupno zakonsko življenje pa se mora zopet začeti, ko prenehajo vzroki ločitve; ako pa so škof dovolili ločitev za določen ali nedoločen čas, nedolžni soprog ni primoran, začeti skupno življenje, če ni tega škofijska oblast odločila ali če že ni potekel določeni čas.

Glede na otroke in njih vzgojo za slučaj ločitve določuje zakonik naslednje:

Can. 1132. *Instituta separatione, filii educandi sunt penes coniugem innocentem, et si alter coniugum sit acatholicus, penes coniugem catholicum, nisi in utroque casu Ordinarius pro ipsorum filiorum bono, salva semper eorumdem catholica educatione, aliud decreverit.*

Zakonik dopušča nedolžnemu zakonskemu samolastno ločitev. Prejšnja stroga naredba, da se je zakonskemu, ki se je ločil samovoljno, morala odreči odveza,

torej ne velja več. Praktično pa se samolastna ločitev radi človeških slabosti tudi odslej ne bo mogla vedno dopustiti, ker bi se moglo zlorabiti to; ampak navadno bo treba, da se slučaj predloži cerkveni zakonski sodnji, ki bo preiskala vzroke in potrdila ali odsvetovala ločitev. V tem oziru bodo veljali dosedanji predpisi.¹

Samo ob sebi je umevno, da po ločitvi od mize in postelje ostane zakonska vez brezpogojno v veljavi in je treba varovati zakonsko zvestobo; preneha le dolžnost skupnega bivanja in izpolnjevanja zakonske dolžnosti.

Državna postava (§ 103—110) dovoljuje ločitev iz enakih vzrokov, kakor so cerkveni. Dovolji pa tudi ločitev po dogovoru (§ 105), katere pa cerkveno pravo ne pripozna. Samo državna ločitev pred Cerkvijo nima veljave. Državna oblast more določiti le civilnopravne posledice ločitve; da pa velja ločitev tudi v vesti, se je treba ravnati po navedenih cerkvenih predpisih.

16. Poveljavljenje zakona.

Poveljaviti se more zakon, sklenjen z razdiralnim zadržkom, od katerega se da izpregled. Zakon, sklenjen z zadržkom, od katerega se ne da izpregled, se mora proglasiti le za neveljavnega. Poveljavljenje je dvojno: navadno (convalidatio simplex) in poveljavljenje zakona v korenini (sanatio in radice).

I. Navadno poveljavljenje zakona je mogoče v treh slučajih:

a) Zakon, neveljaven zaradi kakega zadržka, postane veljaven, če cerkvena oblast zadržek izpregleda in če znova v zakon privolita oba zakonska ali vsaj tisti, ki ve za zadržek.

Can. 1133. § 1. Ad convalidandum matrimonium irritum ob impedimentum dirimens, requiritur ut cesset vel dispensetur impedimentum et consensus renovet saltem pars impedimenti conscia. — § 2. Haec renovatio iure ecclesiastico requiritur ad validitatem, etiamsi initio utraque pars consensus praestiterit nec postea revocaverit.

Can. 1134. Renovatio consensus debet esse novus voluntatis actus in matrimonium, quod constet ab initio nullum fuisse.

Can. 1135. § 1. Si impedimentum sit publicum, consensus ab utraque parte renovandus est forma iure praescripta. — § 2. Si sit occultum et utriusque parti notum, satis est ut consensus ab utraque parte renovetur privatim et secreto. — § 3. Si sit occultum et uni parti ignotum, satis est ut sola pars impedimenti conscia consensus privatim et secreto renovet, dummodo altera in consensu praestito perseveret.

¹ Schluß-Protokol über die im Jahre 1896 in der Lavanter Diözese abgehaltenen Pastoralkonferenzen. Abs. II. (Cerkveni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1897. št. IV. odst. 1. str. 55—57).

Po can. 1133. § 1. in can. 1135. § 3. zadostuje za poveljavljenje le enostranska ponovitev privolitve, ako je za skriven zadržek le eden zakonski ter prvotna privolitev drugega še velja. Ravnotako odpade dozdej v takih slučajih ukazana, pa težko izvedljiva klavzula: certiorata altera parte de nullitate prioris consensus.

b) Zakon, neveljaven zaradi pomanjkanja privolitve, postane veljaven, ako privoli v zakon zakonski, ki prej ni privolil.

Can. 1136. § 1. Matrimonium irritum ob defectum consensus convalidatur, si pars quae non consenserat, iam consentiat, dummodo consensus ab altera parte praestitus perseveret. — § 2. Si defectus consensus fuerit mere internus, satis est ut pars quae non consenserat, interius consentiat. — § 3. Si fuerit etiam externus, necesse est consensum etiam exterius manifestare, vel forma iure praescripta, si defectus fuerit publicus, vel alio modo privato et secreto, si fuerit occultus.

c) Zakon neveljaven, ker se ni sklenil po predpisani obliki, se mora znova skleniti po ukazani obliki za sklepanje zakona.

Can. 1137. Matrimonium nullum ob defectum formae, ut validum fiat, contrahi denuo debet legitima forma.

Poveljavljenje zakona po izpregledu očitnega zadržka se mora zabeležiti v poročni knjigi.

Po državni postavi (§ 88) je poveljavljenje neveljavnega zakona le mogoče, če se obnovi privolitev v postavni obliki, torej pred pristojnim župnikom in dvema pričama. Ako se je maloleten poročil brez sodnijskega dovoljenja, pa je sodnja naknadno dala dovoljenje, ni treba nove privolitve.

II. Poveljavljenje zakona v korenini (sanatio in radice).

Can. 1138. § 1. Matrimonii in radice sanatio est eiusdem convalidatio, secumferens, praeter dispensationem vel cessationem impedimenti, dispensationem a lege de renovando consensu, et retroactionem, per fictionem iuris, circa effectus canonicos, ad praeteritum. — § 2. Convalidatio fit a momento concessionis gratiae; retroactio vero intelligitur facta ad matrimonii initium, nisi aliud expresse caveatur. — § 3. Dispensatio a lege de renovando consensu concedi etiam potest vel unum tantum vel utraque parte in seia.

Can. 1139. § 1. Quodlibet matrimonium initum cum utriusque partis consensu naturaliter sufficiente, sed iuridice inefficaci ob dirimens impedimentum iuris ecclesiastici vel ob defectum legitimae formae, potest in radice sanari, dummodo consensus perseveret. — § 2. Matrimonium vero contractum cum impedimento iuris naturalis vel divini, etiamsi postea impedimentum cessaverit, Ecclesia non sanat in radice, ne a momento quidem cessationis impedimenti.

Can. 1140. § 1. Si in utraque vel alterutra parte deficiat consensus, matrimonium non potest sanari in radice, sive consensus ab initio defuerit, sive ab initio praestitus, postea fuerit revocatus. — § 2 Quod si consensus ab initio quidem defuerit, sed postea praestitus fuerit, sanatio concedi potest a momento praestiti consensus.

Can. 1141. Sanatio in radice concedi unice potest ab Apostolica Sede.

Sanatio in radice je mogoča, ako je vzrok neveljavnosti zakona razdiralni zadržek cerkvenega prava ali nedostatek v obliki za sklepanje zakona. Ako je bil zakon neveljaven vsled razdiralnega zadržka božjega ali prirodnega prava, Cerkev sanacije ne dovoli, četudi

je prenehal zadržek. Če se je n. pr. v času, ko je še prvi zakon bil veljaven, sklenil drug (neveljaven) zakon, se more drugi zakon po prenehanju zadržka zakonske vezi poveljavite le s tem, da se znova sklene zakon.

17. Nova poroka (secundae nuptiae).

O tem določuje zakonik :

Can. 1142. Licet casta viduitas honorabilior sit, secundae tamen et posteriores nuptiae validae et licitae sunt, firmiter praescripto can. 1069, § 2.

Can. 1143. Mulier, cui semel benedictio sollemniter data sit, nequit in subsequentibus nuptiis eam iterum accipere.

78.

Izpremembe v „Poduku o zakramentu svetega zakona.“

Zavoljo novih določb so potrebne tudi izpremembe v „Poduku o zakramentu svetega zakona“ (Operationes et constitutiones Syn. dioec. Lavantinae anno 1911 congregatae. Marburgi, 1912. Str. 678—688. — Cerkevna berila za nedelje, praznike in godove cerkvenega leta. V Mariboru, 1912. Str. 465—479), ki se tukaj kratko navedejo in jih naj dušni pastirji na označenih mestih sami dostavijo. Strani in odstavki v Cerkvenih berilih se najdejo v oklepu.

Str. 680 (460) na koncu oddelka 3 se dostavi: Uvod in priprava za zakon je zaroka, to je resna, prostovoljna in medsebojna obljuba, vzeti se v zakon. Prav resno svarimo pred lahkomišljenimi in prezgodnjimi zarokami. Poprej so se mogle zaroke veljavno sklepati tudi skrivaj, tajno t. j. brez prič in brez pisma.

Iz takih zarok itd. . . . str. 682, 683 (470—473) do oddelka 5 z naslednjimi izpremembami: Str. 682 (470) na koncu odstavka 1 (3): . . . z občnim odlokom kongregacije Tridentinskega zbora, ki je ostal v veljavi tudi po novem cerkvenem zakoniku, določili to le:

Odslej je zaroka le tedaj pravomočna . . . Str. 683 (472) zadnji odstavek: Če pa se zaročna pogodba sklene v zdaj določeni obliki, sta zaročenca, dokler zaroka velja, v vesti obvezana . . . skleniti veljavne zaroke s kako tretjo osebo. Zaroka ne da pravice, izsiliti poroke pred sodnijo, čeravno bi ena stran brez opravičenega vzroka odstopila od zaroke. Iz zarok ne nastane noben, ne oviralni in ne razdiralni zakonski zadržek.

Str. 681 (469) odst. 2 (3): Najnavadnejši zadržki . . . zakone med sorodniki do tretjega kolena, med

svaki pa do drugega kolena. Svaštvo nastane samo iz veljavnega zakona, bodisi izvršenega ali ne.

Str. 681 (469) odst. 3 (4): Duhovno sorodstvo, ki nastane po zakramentu krsta, dela zakone neveljavne samo med botri in krščencem ter med delivcem krsta in krščencem. Vsled birme sicer nastane duhovno sorodstvo, toda zakonski zadržek ni.

Str. 681 (470) odst. b: Najvažnejša oviralna zadržka sta: neslovesna obljuba čistosti, različnost vere med krščenimi ali mešan zakon.

Str. 685 (474) na koncu odst. 3 (6) se dostavi: . . . na vse katoličane vesoljnega sveta in ta postava je sprejeta tudi v novi cerkveni zakonik.

Str. 685 (475) na koncu odst. 4 (1): . . . vsakega duhovnika in dveh prič ali v skrajni sili smrtne nevarnosti, ko ni mogoče dobiti nobenega duhovnika, tudi samo pred dvema pričama.

Str. 685 (475) se v drugi (tretji) vrsti zadnjega odstavka črtajo besede: . . . če sta k temu povabljeni in prošena, in.

Str. 686 (476) se odst. 3 (3) izpremeni: Tiha poroka je dovoljena vsak čas v letu. Slovesna poroka s sveto mašo in ženitvovanskim blagoslovom je prepovedana od prve adventne nedelje do Božiča in od pepelnice srede do Velike noči. Vendar pa jo morejo škof dovoliti, če je zato opravičen vzrok, in če zaročenci obljubijo, da se bota poroka in svatba vršili mirno brez zunanjih slovesnosti, zlasti brez godbe in plesa.

Str. 687 (477) odst. 3 (4) se naj glasi: Poroka naj se navadno ne vrši, dokler niso pretekli trije dnevi po zadnjem oklicu. Vrši pa se lahko tudi poprej, če sodijo vaš župnik, da je zato opravičen vzrok, vendar ne na dan zadnjega ali edinega oklica. Izvzamejo se kvečemu le delavci itd.

Abänderungen in der „Belehrung über das Sakrament der Ehe“.

Infolge des neuen Kirchlichen Gesetzbuches werden folgende Abänderungen in der „Belehrung über das Sakrament der Ehe“ (Operationes et constitutiones Syn. dioec. Lav. anno 1911 congregatae. Marburgi, 1912. SS. 663—677. — Kirchliches Verordnungsblatt für die Lavanter Diözese, 1909. Nr. 1. Abf. 3. SS. 6—11.) vorzunehmen sein, die hier kurz angeführt werden. Die wohllehrwürdigen Seelsorger wollen dieselben an entsprechenden Stellen selbst anmerken. Die Angaben über Seiten und Absätze im Kirchlichen Verordnungsblatte stehen in Klammern.

Am Ende des Abschnittes 3 S. 666 (7) wird eingefügt: Als Einleitung und Vorbereitung zur Ehe gilt das Eheverlöbniß, nämlich das ernste, freie und gegenseitige Versprechen, einander zu ehelichen. Allen Ernstes mahnen wir ab, sich leichtfertig und frühzeitig zu verloben. Ehemals konnten Verlöbniße auch geheim, d. i. ohne Zeugen und ohne schriftliche Urkunde gültig geschlossen werden.

Aus solchen Verlöbnißen usw. . . . S. 668—670 (8—9) bis Absatz 2 einschließlich (bis Absatz 1 linke Spalte einschließlich) mit folgenden Änderungen: S. 668 (8) gegen Schluß des Absatzes 3 (5 l. Sp.) . . . durch ein allgemeines Dekret der Konzilskongregation, das auch nach dem neuen Kirchlichen Gesetzbuch in Geltung bleibt, folgendes:

Ein Eheversprechen ist nur dann rechtskräftig . . . S. 670 (8, 9) Abf. 2 (5 r. Sp.): Ist der Verlobungsvertrag in der nunmehr bestimmten Form geschlossen, so sind die Brautleute, solange das Verlöbniß rechtsgültig besteht, im Gewissen verpflichtet, einander die Verlobentreue . . . Verlöbniß mit einer dritten Person eingehen. Das Eheverlöbniß gibt aber kein Recht, die Eheschließung vor dem Gerichte zu erzwingen, wenngleich der eine Teil ohne rechtmäßigen Grund das Verlöbniß gelöst hätte. Aus Eheverlöbnißen entsteht weder ein aufschiebendes noch ein trennendes Ehehindernis.

S. 667 (7) Abf. 1 (7 r. Sp.): Die gewöhnlichsten Ehehindernisse . . . die Ehen unter Verwandten bis zum dritten Grade einschließlich und die Ehen unter Verschwägerten bis zum zweiten Grade einschließlich verboten. Die Schwägerschaft

entsteht nur aus einer gültigen Ehe, sei sie nun vollzogen oder nicht.

S. 667 (7) Abf. 2 (8 r. Sp.): Die geistige Verwandtschaft, welche durch die Taufe begründet wird, hindert die Ehe zwischen den Paten und dem Täuflinge, sowie zwischen dem Auspender der Taufe und dem Täuflinge. Die geistige Verwandtschaft, die durch die Firmung begründet wird, ist kein Ehehindernis.

S. 667 (8) Abf. b.: Die wichtigsten aufschiebenden Ehehindernisse sind: Das einfache Gelübde der Keuschheit und die Verschiedenheit des christlichen Glaubensbekenntnisses.

S. 670 (9) Abf. 3 (1 l. Sp.): Vor sogenannten gemischten Ehen . . .

S. 673 (10) Abf. 5 (3 l. Sp.) wird am Schluß beigefügt: . . . des gesamten Erdkreises ausgedehnt und es wurde auch in das neue Gesetzbuch aufgenommen.

S. 673 (10) Abf. 6 (4 l. Sp.) wird am Schluß ergänzt . . . und zwei Zeugen oder im äußersten Falle der Todesgefahr, wenn überhaupt kein Priester zu haben ist, auch bloß vor zwei Zeugen.

S. 674 (10) sind in der Zeile 4 (3, 4) des Abf. 2 (6, l. Sp.) zu streichen die Worte: dazu eingeladen und ersucht.

S. 675 (10) Abf. 2 (3 r. Sp.) soll lauten: Die stille Trauung ist jederzeit erlaubt. Die feierliche Hochzeit mit heiliger Messe und Trauungssegnen ist in der Zeit vom ersten Adventsonntage bis einschließlich Weihnachten und vom Aschermittwoch bis einschließlich Ostersonntag verboten. Doch kann sie der Bischof aus triftigen Gründen gestatten, wenn die Brautleute versprechen, daß die Hochzeitsfeier geräuschlos, besonders ohne Musik und ohne Tanz abgehalten wird.

S. 676 (10) Abf. 1 (7 r. Sp.): Die Trauung soll im allgemeinen nicht vor Ablauf von drei Tagen nach dem letzten Aufgebot stattfinden. Vor Ablauf dieser Frist, doch nicht am Tage des letzten Aufgebotes, kann sie stattfinden, wenn nach dem Urteile des Pfarrers ein hinreichender Grund vorhanden ist. Eine Ausnahme bilden höchstens nur Berg- und Fabrikarbeiter usw.

Sacra Congregatio de Religiosis.

De Regulis et Constitutionibus Religiosorum ad normam Canonis 489 Codicis iuris canonici reformatandis.

In der Juli-Nummer der Acta Apostolicae Sedis¹ wurde nachstehende Bestimmung der Heiligen Kongregation für Besorgung der Angelegenheiten religiöser Genossenschaften und des III. Ordens

(S. Congregatio negotiis religiosorum sodalium praeposita) veröffentlicht:

Ad normam Canonis 489 Codicis Iuris Canonici „Regulae et particulares Constitutiones singularum religionum, canonibus Codicis non contrariae, vim suam servant; quae vero eisdem opponuntur, abrogatae sunt“.

¹ Ann. X. vol. X. Romae, 1. Iulii 1918. Num. 7. pag. 290.

ac proinde earum textus emendandus erit. Ne autem in re tanti momenti aliquod inconueniens oriatur, Sacra Congregatio Sodalium Religiosorum negotiis praeposita praescribit emendationes textus Regularum et Constitutionum suo esse subiiciendas examini. Hoc omnes et singulae iuris pontificii Religiones, itemque quaevis Societates sine votis publicis, sive virorum sive mulierum, in communi viventium, opportune peragent, cum relationem de statu religionis ad Sanctam Sedem transmittent iuxta praescriptum canonis 510. Quapropter interest ut omnes Religiones una cum praedicta relatione quaedam suarum Regularum Constitutionumve exemplaria ad hanc Sacram Congregationem mittant.

Sacra insuper Congregatio hortatur enixeque rogat Revmos Ordinarios locorum in quibus alicuius Religionis Moderatores supremi et Congregationum mulierum supremae Antistitae commorantur, ut quamprimum de his omnibus illos certiores faciant.

Romae, ex Secretaria S. Congregationis, die 26. Iunii 1918.

I. Card. Tonti, Praefectus.

L. † S.

† Adulphus, Ep. Canopitan., Secretarius.

Der oben erwähnte Can. 510, laut welchem alle Religiosen, die unmittelbar dem Papste unterstehen (*religiones iuris pontificii*), mindestens alle fünf Jahre einen Bericht über den Stand des Klosters, *relatio de statu religionis*

genannt, und zwar, wenn es sich um eine Frauen-Kongregation handelt, durch das Ordinariat jener Diözese, in welcher die Ober-Vorsteherin samt ihrem Räte (*suprema Antistita cum suo Consilio*) residiert, an den Heiligen Stuhl zu leiten haben, lautet:

Can. 510. Abbas Primas, Superior Congregationis monasticae et cuiusvis religionis iuris pontificii Moderator supremus debet quinto quoque anno vel saepius si ita ferant constitutiones, relationem de statu religionis ad Sanctam Sedem per documentum mittere, sub-signatum a se cum suo Consilio et, si agatur de Congregatione mulierum, etiam ab Ordinario loci, in quo *suprema Antistita cum suo Consilio* residet.

Die voranstehende Entscheidung der Congregatio de Religiosis wird anmit allen in der Lavanter Diözese befindlichen Ordenshäusern bzw. klösterlichen Gemeinschaften (Trappisten-Abtei in Reichenburg, Franziskanerklöster in Marburg, Hl. Dreifaltigkeit, Rann und M. Nazareth, Minoriten in Pettau, Hl. Dreifaltigkeit bei Lichtenegg und St. Veit bei Pettau, Kapuzinerkloster in Cilli, Salesianer in Wernsee, Missionspriester zu St. Joseph bei Cilli, Deutsch-Ritter-Ordenspriester in Friedau und Polstrau, Magdalenenstift in Studenitz, Barmherzige Schwestern im Krankenhaus zu Marburg, Cilli, Pettau, Rann, Hoheneck und Windischgraz, Kreuzschwestern im Spitale zu Prevrat bei Gonobitz, Deutsch-Ritter-Ordensschwestern im Spitale zu Friedau, Schulschwestern in Marburg, Schwestern von der göttlichen Vorsehung zu Marburg) zur Kenntnis gebracht, damit sich diejenigen, die es betrifft, darnach richten können.

81.

Naročila

za slavje najvišjega rojstnega dneva Njih ces. in kralj. apostolskega Veličanstva cesarja in kralja Karola I. dne 17. avgusta 1918.

Častitim kn. šk. župnijskim uradom!

Po preteku štirih krvavih let vojnih grozot in ob začetku petega leta svetovne vojske se bliža za nas Avstrijce sredi morečih nas stisk in nadlog veselovzvišen dan, pripraven, da ob njem pozabimo za trenotek težke svoje vsakdanje skrbi. Ta svetek je 17. avgust, rojstni dan Njih ces. in kralj. apostolskega Veličanstva našega preljubljenega cesarja Karola I.

Navzlic vsem zunanjim in notranjim viharjem stojijo naš mladostni vladar neupognjen tu, um in srce obrnjena samo na en namen, za svojo in našo ljubo Avstrijo čimprej odpraviti vojne strahote in žrtve, svojim narodom brž ko mogoče vrniti težko pogrešane blagodare miru. Njihova prevzvišena oseba je, ki nas Avstrijce drži pokoncu in nas druži, pa nas navdaje z upanjem srečnejših dni. Zato nam srce velevala, da v neomahljivi zvestobi do cesarja in domovine svečano slavimo zdaj že drugi rojstni god Karola I. kot avstrijskega cesarja, to pa, kakor se spodobi v teh resnih časih, z molitvijo in z dobrimi deli.

V ta namen z ozirom na „nadpastirsko vabilo za slavje najvišjega rojstnega dneva Njih ces. in kralj. apostolskega Veličanstva cesarja Karola I. dne 17. avgusta 1917“¹ odredim naslednje:

1. Na god glasovitega svetega spoznavalca Hiacinta, dne 17. avgusta, ali, kjer je bilo dozdej tako v navadi, naslednjo nedeljo, dne 18. avgusta t. l., se naj po prejšnjem oznanilu s pridržnice priredi za Njih Veličanstvo slovesna služba božja, ki obsegaj, če mogoče, svečanosti primerno pridigo,² vsekako pa slovesno sveto mašo, kateri se naj doda hvalna in zahvalna pesem *Te Deum laudamus* z zakramentalnim blagoslovom in pa cesarska pesem. K tej cerkveni slovesnosti se naj prijazno povabijo cenjene oblasti.

V prestolno-mestni župnijski cerkvi v Mariboru bom sam, če Bog da, kakor vsako leto, ob 9. uri dopoldne služil slovesno pontifikalno sveto mašo za Njih Veličanstvo in za Najvišjo vladarsko hišo ter za slavno c. in kr. vojno armado.

¹ Cerkevni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, 1917. št. VIII. odst. 72 in 73. str. 106 nsl. — ² Idem, Štev. X. odst. 88. str. 131 nsl.

2. Povodom omenjene cerkvene slovesnosti se naj v cerkvi pobirajo ali nabirajo po načinu, ki ga določijo gospodje dušni pastirji po svoji razsodbi, prostovoljni darovi v korist vsled dolge vojske pomoči potrebnim, zlasti v korist vojnim vdovam, sirotam in pohabljencom.

V mariborski stolnici bodo pred darovanjem pontifikalne svete maše pričujoči duhovniki svojo miloščino položili na glavni altar, po cerkvi pa bodo medtem posebni pobiralci sprejemali mile darove vernikov.

Preblagim namenom našega vladarja bo gotovo najbolj primerno, če porabimo Njihov pomenljivi rojstni dan v to, da z milimi darovi po svojih močeh pomagamo lajšati splošno silo in gorjé.

3. Nabrani znesek prostovoljnih darov naj župnijski uradi potom pristojnih dekanijskih uradov brž pošljejo kn. šk. ordinariatu, da se z zapisnikom dobrotnikov vred izkaže ter izroči svojim dobrodelnim namenom, zlasti da se v zmyslu ravno danes došlega dopisa vojnega oskrbovalnega urada c. in kr. vojnega ministerstva, oddelka za Štajarsko, z dne 1. avgusta 1918 št. 9871 razdeli med pomoči potrebne ubožce Štajarske dežele.

4. Peti dan v osmini vnebovzete preblažene device Marije, mogočne varihinje Habsburžanov in avstrijskih dežel, 19. avgusta t. l., se naj opravi, kakor se je to zgodilo v dosedanjih vojnih letih, po vseh župnijskih in samostanskih cerkvah škofije ob primeri uri črna slovesna ali pa tiha sveta maša in se ji dodaj absolucija za hrabre vojščake, ki so v preteklih štirih vojnih letih častno padli na bojišču ali pa so

doma pomrli vsled vojske. Verniki se naj povabijo, da se prav obilno udeležijo te žalne službe božje in razen tega še darujejo sveta obhajila za pokojne junake. Tudi se naj krajevne oblasti obvestijo o mrtvaški slovesnosti ali zadušnicah.

V mariborski katedrali bom sam, če bo volja Gospodova, dne 19. avgusta 1918 ob 9. uri predpoldne imel pontifikalno črno sveto mašo z molitvami pri mrtvaškem odru.

S priprošnjami in z molitvami za duše rajnih bojevnikov bomo vsi, duhovniki in verno ljudstvo, najbolje in najlažje plačali del velikega dolga, ki nam ga nalaga hvaležnost do tistih, ki so za nas darovali svoje najdražje, svoje življenje.

Tako pa stoj letošnje slavje rojstnega goda Njih ces. in kralj. apostolskega Veličanstva našega miroljubnega vladarja Karola I. v znamenju naših molitev za cesarja in domovino, naših dobrih del v korist trepečim sobratom in sosestram! Kot vroče zaželjeno plačilo naših slabih molitev in bornih dobrih del pa nam naj Bog miru po svoji sveti volji milostno podeli, da bomo prihodnje leto slavili rojstni dan Njih Veličanstva že v globokem miru. Izpolni naj se tolažbe polna obljuba Gospodova: *Dabo pacem in finibus vestris!* (Lev. 26, 6).

V Mariboru, na god svetih mučencev Cirijaka in tovarišev, dne 8. avgusta 1918.

† **Mihael,**
knezoškof.

82.

Weisungen

für die Feier des allerhöchsten Geburtstages Seiner k. und k. apostolischen Majestät des Kaisers und Königs Karl I. am 17. August 1918.

An die wohllehrwürdigen F. B. Pfarrämter!

Nach Verlauf von vier blutigen Jahren der Kriegsschrecken und zu Beginn des fünften Völkriegsjahres naht für uns Oesterreicher inmitten der auf uns lastenden Trüb- und Drangsale ein freudig-hehrer Tag, geeignet, uns die schweren Alltagsorgen für den Augenblick vergessen zu machen. Es ist dies der 17. August, der Geburtstag Seiner k. und k. apostolischen Majestät unseres unwandelbar geliebten Monarchen Kaisers Karl I.

Ungeachtet aller äußeren und inneren Stürme steht unser jugendliche Herrscher ungebeugt da, Hirn und Herz auf das eine Ziel gerichtet, für sein und unser liebes Osterreich die Schrecknisse und Opfer des Krieges in ehester Frist zu bannen, den Völkern der Donau-Monarchie die schwervermißten Segnungen des Friedens möglichst bald zurückzugewinnen. Allerhöchst seine erhabene Person ist es, die uns Oesterreicher aufrecht und zusammenhält und glücklichere Zeiten erhoffen läßt. Einem Herzensdrange folgend wollen wir demnach in kaiser- und vaterlandstreuer Gesinnung das nunmehr zweite Geburtsfest Karls I. als Kaisers von Osterreich auf würdig-ernste Weise, wie es den Zeitverhältnissen entspricht, durch Gebet und gute Werke feierlich begehen.

Zu diesem Zwecke wird unter Hinweis auf die „oberhirtliche Einladung zur festlichen Begehung des allerhöchsten Geburtstages Seiner k. und k. apostolischen Majestät des Kaisers Karl I. am 17. August 1917“¹ nachstehendes angeordnet:

1. Am Feste des berühmten hl. Bekenner's Hyazinth, den 17. August, oder, wo es bisher so üblich war, am darauffolgenden Sonntage, den 18. August l. J., ist nach vorhergegangener Verkündigung für Seine Majestät ein feierlicher Gottesdienst zu veranstalten. Derselbe bestehe, wenn möglich, aus einer der Tagesfeier angepaßten Predigt², jedenfalls aber aus einem heiligen Hochamte, an das der Lob- und Dankhymnus *Te Deum laudamus* mit sakramentalem Segen sowie die Abfingung der Kaiserhymne anzugliedern sind. Zu dieser kirchlichen Feier sind die löblichen Behörden einzuladen.

In der Dom- und Stadtpfarrkirche zu Marburg werde ich selbst, so Gott will, wie alljährlich, um 9 Uhr vormittags ein feierliches Pontifikalamt für Seine Majestät und das Allerhöchste Herrscherhaus wie auch für die glorreiche k. und k. Feldarmee zelebrieren.

¹ Kirchliches Verordnungsblatt für die Lavanter Diözese, 1917. Num. VIII. Abj. 72 und 73. S. 106 ff.

² Idem, Num. X. Abj. 88. S. 131 ff.

2. Anlässlich der vorerwähnten kirchlichen Festfeier ist in einer, nach freiem Ermessen der Herren Seelsorger zu bestimmenden Weise eine Kirchenkollekte oder Sammlung freiwilliger Gaben zugunsten der infolge des Krieges Notleidenden, zumal der Kriegs-Witwen, Waisen und Invaliden, vorzunehmen.

In der Marburger Kathedrale werden vor dem Offertorium des Pontifikalamtes die anwesenden Priester ihr Almosen auf den Hochaltar legen, während in der Kirche eigene Sammler die Spenden der Gläubigen entgegennehmen werden.

Den hochedlen Absichten unseres Monarchen wird es gewiß am besten entsprechen, wenn allerhöchstseiner Geburtsfest dazu benützt wird, daß wir durch Spendung von milden Gaben zur Vinderung der allgemeinen Not nach Kräften das Unrige beitragen.

3. Das Endergebnis der Almosenansammlungen ist von den Pfarrämtern im Wege der zuständigen Dekanalämter ehestens an das F. B. Ordinariat einzusenden, damit es samt dem Verzeichnisse der Spender ausgewiesen und seinen wohlthätigen Zwecken zugeführt, zumal im Sinne einer Zuschrift der Kriegsfürsorgeamtes des k. und k. Kriegsministeriums, Zweigstelle für das Herzogtum Steiermark, vom 1. August 1918 B. 9871 unter die Hilfsbedürftigen Steiermarks verteilt werde.

4. Am 5. Oktavtage des Festes der Himmelaufnahme Mariä, der mächtigen Schutzfrau der Habsburger und der österreichischen Lande, am 19. August l. J., soll, wie das in den bisherigen Kriegsjahren geschehen ist, in allen Pfarr- und Klosterkirchen der Diözese zu einer passenden Stunde ein Requiemamt oder eine Requiemmesse mit darauffolgender Absolution

für die in den verfloffenen vier Kriegsjahren auf dem Felde der Ehre gefallenen oder infolge des Krieges gestorbenen Soldaten zelebriert werden. Die Gläubigen sind einzuladen, sich an diesem Trauergottesdienste recht zahlreich zu beteiligen und außerdem noch die heiligen Kommunionen für die verewigten Helden aufzuopfern. Auch wollen die örtlichen P. T. Behörden von der Trauerfeier in Kenntnis gesetzt werden.

In der Dom- und Stadtpfarrkirche zu Marburg werde ich selbst, wenn es des Herrn Wille ist, am 19. August 1918 um 9 Uhr vormittags ein Pontificalrequiem mit der Absolutio ad tumbam abhalten.

Durch fürbittendes Gebet für die Seelen der dahingeschiedenen Krieger können wir alle, Priester und Volk, am besten einen Teil unserer Dankeschuld an diejenigen abtragen, die ihr Kostbarstes, ihr Leben für uns geopfert haben.

So stehe denn die diesjährige Geburtstagsfeier Sr. k. und k. Apostolischen Majestät unseres friedliebenden Monarchen Karl I. im Zeichen unserer Gebete für Kaiser und Vaterland, unserer guten Werke zugunsten der notleidenden Mitmenschen! Als heißersehnten Lohn für unsere schwachen Gebete und geringen guten Werke möge uns der Gott des Friedens nach seinem hochheiligem Willen gnädiglich gewähren, daß wir das nächstjährige Geburtsfest Seiner Majestät schon im tiefen Frieden feiern. Erfüllen möge sich die trostreiche Verheißung des Herrn: Dabo pacem in finibus vestris! (Lev. 26, 6).

Marburg, am Feste der Verkürung Christi, den 6. August 1918.

† Michael,
Fürstbischof.

83.

Duhovne vaje za duhovnike v 5. vojnem letu 1918.

V XI. številki cerkvenega zaukaznika za Lavantinsko škofijo¹ je kn. šk. ordinariat častito duhovščino prijazno povabil na duhovne vaje, ki se naj vršijo od 9. do 13. septembra 1918 v kn. šk. duhovščnici v Mariboru. V dotičnem vabilu se je pripomnilo, da bo iste vodil najbrž duhovnik dominikanskega reda.

Na tozadevni dopis kn. šk. ordinariata z dne 18. junija 1918 št. 2590 je visokočastiti provincialat avstr. ogr. dominikanske provincije v Gradcu dne 27. junija t. l. z izrazom srčne hvaležnosti odgovoril, da sprejme častno vabilo in da je za vodja omenjenih duhovnih vaj določen P. Bonifacij M. Vordermayr.

Nato je kn. šk. ordinariat v zahvalnem pismu dne 5. julija 1918 št. 2699 imenovanemu provincialatu z zadovoljnostjo sporočil, da že duhovniki željno pričakujejo letošnjih duhovnih vaj. Nekateri gospodje so

¹ 1918, odst. 65. str. 114 nsl.

namreč brž, ko so v zaukazniku priobčeno povabilo prebrali, izrazili ustno ali pismeno svoje veselje nad tem, da jim kn. šk. ordinariat zopet preskrbi najugodnejšo priložnost za recollectio spiritus, pripravljeni v zmyslu naznanila sorazmerno prispevati za telesni kruh tiste dni, ko se bo delila dušna hrana eksercitantom.

Z ozirom na velike težave, ki jih imamo zlasti po mestih zaradi prehranitve, so se na pristojnem mestu že storili potrebni koraki. C. kr. oblasti želijo izvedeti imena udeležencev, da jim morejo pravočasno oskrbeti in vročiti oblastveno legitimacijo ali dovoljenje, da smejo brez ovir vzeti s seboj oziroma poslati na določeni kraj toliko živil, kolikor jih potrebujejo za čas duhovnih vaj.

Zategadelj se častiti gospodje vljudno povabijo, da čimprej semkaj naznanijo svojo udeležbo po kn. šk. dekanijskih uradih, kakor vselej.

84.

Beseitigung etwaiger Zurücksetzungen der Kriegsteilnehmer im öffentlichen Dienst.

In dieser Angelegenheit ist von dem hohen k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht mit dem Erlasse vom 26.

April 1918 Bl. 4550/R. U. M./17 nachstehende Verfügung getroffen worden:

Seine k. u. k. Apostolische Majestät haben unterm 28. Oktober 1917 an den Herrn Ministerpräsidenten laut dessen Note vom 1. November 1917, Z. 7467/M. P., nachstehendes Allerhöchstes Handschreiben allergnädigst zu erlassen geruht:

„Lieber Dr. Ritter von Seidler. — Mir sind Fälle bekannt geworden, daß Reserve- (Landsturm-) Offiziere, infolge ihrer Dienstleistungen bei der Armee im Felde, ihre Zivilanstellungen verloren haben.

Ich kann es nicht zugeben, daß Staatsangestellte deshalb, weil sie ihre Pflicht bei der Armee erfüllten, in ihrem Zivilberufe geschädigt werden, und erachte es als selbstverständlich, daß diesen Personen nicht nur ihre innegehabten oder gleichwertige Posten gewahrt werden, sondern sie auch jener Vorrückungen teilhaftig werden, die ihnen zugekommen

wären, wenn sie nicht zur militärischen Dienstleistung hätten einrücken müssen.

Ich erwarte weiters, daß Meine Regierung ihren ganzen Einfluß aufbieten wird, um die gleichen Rechte auch jenen Eingetragenen zu erwirken, die bei Landes- und öffentlichen Anstalten bedienstet waren.“

Ich beehre mich das F. B. Ordinariat von dieser Allerhöchsten Kundgebung in Kenntnis zu setzen und glaube mich versichert halten zu dürfen, daß den in der Allerhöchsten Willensmeinung zum Ausdruck gebrachten Richtlinien vorkommenden Falles auch in Ansehung der dem F. B. Ordinarate unterstehenden Personen Rechnung getragen wird.

Der Minister für Kultus und Unterricht:

Čwilkowski.

85.

Rückkehr in Rußland verhehlter Kriegsgefangener.

Das Hochwürdigste k. u. k. Apostolische Feldvikariat hat mit dem Schreiben vom 21. Juni 1918 Nr. 58793 dem F. B. Ordinarate mitgeteilt, daß einzelne österreichische Kriegsgefangene aus Rußland mit den dort angeheirateten Frauen und auch Kindern nach Österreich zurückkehren, ohne sich mit einem amtlichen Dokumente über die gesehlich erfolgte Verhehlung ausweisen zu können.

Die wohllehrwürdigen F. B. Pfarrämter werden angewiesen, mit solchen Heimkehrern ein Protokoll darüber aufzunehmen, wann und wo, durch wen und nach welchem Ritus sie getraut wurden, welche Personen Zeugen ihrer Trauung waren, und ob der Trauung auch ein Aufgebot in der Kirche vorangegangen ist. Hierbei ist besonders zu beachten, ob die Ehen kirchlich oder staatlich ungültig sind. Dieses Protokoll ist dem F. B. Ordinarate einzusenden.

Das angeführte Schreiben hat folgenden Wortlaut:

K. u. k. Apostolisches Feldvikariat. Nr. 58793.
Rückkehr in Rußland verhehlter Kriegsgefangener.

An

das hochwürdigste fürstbischöfliche Lavanter-Ordinariat
in Marburg.

Wien, am 21. Juni 1918.

Da einzelne Heimkehrer aus der russischen Kriegsgefangenschaft mit den dort angeheirateten Frauen und auch Kindern zu den Übernahmstationen kommen, hat das Armeekommando die Einwanderung solcher Frauen (Familien) an die Bedingung der Vorlage eines amtlichen Dokumentes über die gesehlich erfolgte Verhehlung geknüpft.

Einige Heimkehrer sind nicht in der Lage, diese Dokumente vorzuweisen und behaupten, daß ihnen solche durch rote Gardisten geraubt wurden.

Es wurde mir nun nahegelegt, daß in solchen Fällen bei den Übernahmstationen eine neuerliche Trauung stattfinden und hierüber ein Trauungsschein ausgestellt werde, damit auf

Grund dessen diesen Frauen und Familien die Einwanderung nach Österreich-Ungarn ermöglicht werde.

Ich habe von dieser neuerlichen Trauung, als vielfach unzulässig und unmöglich, selbst für den bürgerlichen Rechtsbereich, abgeraten und beantragt, daß mit solchem Heimkehrer in der Übernahmestelle ein Protokoll darüber aufgenommen werde, ob er vor der fraglichen Eheschließung ledig (Witwer) gewesen, wann und wo, durch wen und nach welchem Ritus er getraut wurde und wer die Zeugen seiner Trauung gewesen sind und ob der Trauung auch ein Aufgebot in der Kirche vorangegangen ist; — welche Aussage er und seine angebliche Frau mit einem Manifestationseid zu bekräftigen hätten.

Das Kommando der Übernahmestelle könnte dann hierüber eine Bescheinigung ausstellen, auf Grund welcher den Frauen (Familien) die Einwanderung nach Österreich-Ungarn bewilligt werden könnte.

Wenn auch die protokollarischen Aussagen — wie ich beantragt habe — den zuständigen politischen Behörden des Heimatsortes des Mannes, zur Wahrnehmung etwaiger Hindernisse (Bigamie) zugemittelt werden und solche Ehen nach Eintritt normaler Verhältnisse von amtswegen, auch durch Einvernehmen mit den russischen Behörden auf ihre Gültigkeit geprüft werden, so wären nach meinem Dafürhalten auch von Seite der hochwürdigsten Ordinarate schon jetzt notwendige Maßnahmen zu treffen.

Ich bitte daher, die unterstehenden Pfarrämter anzuweisen, daß sie mit den Heimkehrern, welche in der Gefangenschaft geheiratet haben und mit Frau (Familie) in die Heimat zurückkehren, das Einvernehmen pflegen und die etwa staatlich und kirchlich ungültigen Ehen, sofern es tunlich, servatis servandis konvalidieren; wenn solche aber wegen trennender Hindernisse ungültig erscheinen und ihre Konvalidierung nicht eintreten kann, dem hochwürdigsten Ordinarate zur weiteren Amtshandlung anzeigen damit die Einleitung des Verfahrens wegen Eheungültigkeitserklärung bei dem zuständigen Zivilgerichtshofe veranlaßt werde.

Bjelik

Bischof, Apostolischer Feldvikar.

Ausschreibung von Stiftplätzen im F. B. Knabenseminar, Maximilianum-Viktorinum, für das Schuljahr 1918/19.

Mit Beziehung auf den hierämtlichen Erlaß vom 17. Juli 1878 Nr. 1451 werden für das kommende Schuljahr 1918/19 sechs neue Stiftplätze zur Wiederbesetzung ausgeschrieben.

Die Aufnahmebedingungen hat unsere Diözesanynode im Jahre 1900 also zusammengefaßt:

„§ 69. Alumni in seminarium non suscipiuntur, nisi qui legitimo matrimonio in dioecesi Lavantina oriundi, moribus probi, corpore sani, aetate non iusto provectiores, studia primae classis c. r. gymnasii cum laude absolvent et sua indole et voluntate spem attulerint, eos ecclesiae Lavantinae sacro ministerio perpetuo se tradituros esse.“ (Act. et Const. Syn. dioec. anno sacro 1900 institutae et peractae. Marburgi, 1901. Pag. 456).

Bei Eröffnung des neuen Knabenseminars in Marburg im Jahre 1878 wurden aber die wesentlichsten Aufnahmebedingungen also festgesetzt und gelten dieselben auch noch gegenwärtig. Sie lauten:

1. Beruf zum Priesterstande — ausnahmslos — also auch bei jenen, welche die volle Sustentationsgebühr zu zahlen bereit sind; denn das Knabenseminar ist nicht ein Konvikt oder eine einfache Versorgungsanstalt; der Zweck desselben ist ein ganz anderer, nämlich Jünglinge, welche sich dem Priesterstande widmen wollen, für diesen Stand heranzubilden. Es können daher in das Knabenseminar Bewerber auch von besten Fähigkeiten und musterhafter Gesittung nicht aufgenommen werden, wenn sie keinen Beruf für den geistlichen Stand zeigen, oder wenn ihre Eltern und Angehörigen sie diesem Stande zuzuführen nicht willens oder wenn dieselben gar kirchenfeindlich gesinnt sind. (Vergl. auch: Sklepna beseda o pomenu in namenu dijaškega semenišča Lavantinskega im Buche: Dr. Mihael Napotnik, Govor do semeniščanov in semeniške zgodovine obris. V Mariboru, 1910. S. 170 bis 185).

2. Tadellose Sitten und ein guter Fortgang in den Studien.

3. Körperliche Gesundheit.

4. Die Bewerber müssen wenigstens schon die 1. Gymnasialklasse mit gutem Fortgange absolviert haben.

5. Rücksichtlich des Alters haben diejenigen den Vorzug, welche nach absolvierter 8. Gymnasialklasse das 21. Lebensjahr noch nicht werden überschritten haben.

6. Jeder Zögling muß mit der notwendigen Kleidung und Leibwäsche versehen sein, sowie in das Seminar zu eigenem Gebrauche zwei Bettdecken, ein Kopfkissen, zwei Paar Leintücher, zwei Stück Handtücher und zwei Stück Servietten mitbringen; auch haben die Eltern, Angehörigen oder sonstigen Wohltäter der Seminarzöglinge die Auslagen für Schulrequisiten zu bestreiten. — Aus den Institutsmitteln wird nebst der vollen Verpflegung der Zöglinge die Reinigung der Wäsche, die Beheizung und Beleuchtung der Lokalitäten, sowie die ärztliche Behandlung der Kranken bestritten werden.

7. Dem Gesuche um die Aufnahme sind beizulegen:

Der Lauffchein, die Schulzeugnisse der letzten zwei Schulsemester und das Mittellosigkeitszeugnis. Bewerber um einen der oben angeführten Stiftplätze haben dem Aufnahme Gesuche eine von ihren Eltern oder dem Vormunde oder einem anderen Wohltäter ausgestellte und von zwei Zeugen mitgefertigte Erklärung (Revers — obveznica) beizuschließen, mittelst welcher sich die Eltern resp. der Vormund oder ein Wohltäter verpflichten, die Sustentationsgebühr jährlicher 250 K der Seminarstufe für den Fall zu vergüten, daß der Zögling aus eigener Schuld nicht Priester der Lavanter Diözese wird.

Die Gesuche um Aufnahme ins F. B. Knabenseminar sind längstens bis 25. August l. J. bei dem zuständigen F. B. Pfarramte einzureichen. Der Kürze der Zeit wegen können die F. B. Pfarrämter die bei ihnen bis zum obigen Zeitpunkte eingelaufenen Gesuche unmittelbar an das F. B. Ordinariat leiten, sind jedoch streng verpflichtet, nicht bloß über das sittliche Betragen des Bittstellers wie auch seiner nahen Angehörigen und über die Vermögensverhältnisse derselben gewissenhaft Bericht zu erstatten, sondern auch genau anzugeben, ob sich der Aufnahmebewerber rücksichtlich seiner Gesundheit und seines Körperbaues nach ihrem Dafürhalten für den hehren Priesterstand eignet.

F. B. Lavanter Ordinariat zu Marburg,

am 10. August 1918.

† Michael,

Fürstbischof.